Tweemaandelijks tijdschrift
27ste jaargang 1996/1 (157)
januari-februari

HORIZONtaal

ISSN 0772-540 X Afgiftekantoor: ANTWERPEN X

Horizontaal – Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 27ste jaargang. Horizontaal is de voortzetting van *Esperanto Panorama.*

Redactie en administratie (België): Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03/234 34 00, telefax: 03/233 54 33 netwerk: fel@knooppunt.be – infobladzijden: http://www.knooppunt.be/~fel; (Nederland): Libro-Servo Esperanto-Nederland, Marnixstraat 57, 2023 RB Haarlem.
Abonnementen: Gewoon abonnement: 600,– fr. in België, 33,– gld. in Nederland; vijfjarig abonnement: 2400,– fr. of 132,– gld.; levenslang abonnement: 15 000,– fr. of 775,– gld.
Rekeningen: Voor België telkens t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen KB 402-5510531-55 of ASLK 001-2376527-06; voor Nederland: postgiro rek.: 111278 t.n.v. Libro-Servo Esperanto-Nederland, Haarlem.

Redactie: Guido Van Damme, Eddy Raets, Jacques Schram
Medewerkers: Paul Peeraerts, Jean Piere VandenDaele, W.M.A. De Smet, R. Rotsaert, I. Lievens, I. Durwael, J. De Mulder, e.a.
Verantwoordelijke uitgever: Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.
Horizontaal verschijnt de eerste van elke oneven maand.

Bijvoegsels bij **Horizontaal** worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto zijn opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk worden gefactureerd.
Teksten voor publikatie moeten op de redactie toekomen uiterlijk op de 1ste van de even maand. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren of grammaticaal/stylistisch aan te passen. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.
Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Lijst van adressen van alle plaatsen in Nederland en Vlaanderen waar inlichtingen over Esperanto kunnen worden ingewonnen. Voor meer gedetailleerde gegevens over de clubs verwijzen we naar de activiteitenkalender waar u inlichtingen vindt over de activiteiten die in de volgende 3 maanden zijn gepland.

Vlaamse Esperantobond/Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00, Fax.: (03) 233 54 33. Elektronisch adres: fel@knooppunt.be,
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00.
Fervojistoj L. De Sutter, Frère-Orbanstraat 210, B-8400 Oostende, tel.: (059) 50 18 25.
Esperanto-Nederland Arubastraat 12, NL-9715 RW Groningen, Nederland. Tel.: (050) 577 59 54.
Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldbond/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: (010) 436 10 44.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: (09) 227 48 41. SEL heeft groepen of leden in Diepenbeek, Gent, Halle, Oostende en Tienen.

Bestuursleden van FEL:
Ivo Durwael (Voorzitter, Informatie, Esperantohuis), Paul Gilsonlaan 5, 2650 Edegem. Tel.: (03) 440 30 92.
Wim M.A. De Smet (ondervoorzitter, Europese zaken), Hertendreef 12, 2920 Kalmthout. Tel.: (03) 666 99 49.
Johan Van Eenoo (secretaris), Stationsstraat 27, 8380 Lissewege. Tel.: (050) 54 40 03.
Marc Cuffez, (hulpsecretaris) Elisabethlaan 295, 8400 Oostende. Tel.: (059) 80 85 17.
Flory Witdoeckt (financiën), Witte-Nonnenstraat 9A, 8400 Oostende. Tel.: (059) 70 29 14; Fax: (059) 80 23 42.
Henny Jacques-De Ketelaere (onderwijs), Miræusstraat 26, b3, 2018 Antwerpen. Tel.: (03) 237 15 67.
Jef Geraerts, Boendersstraat 12, 3670 Meeuwen.
Walter Vandenkieboom, Witte-Nonnenstraat 9A, 8400 Oostende. Tel.: (059) 70 29 14.

Contactadressen van de groepen
AALST *La Pioniro,* Hugo Dossche, Asserendries 103, B-9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.
ALKMAAR Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL-1704 BH Heerhugowaard, tel.: (072) 571 79 18.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Ootmarsumsestraat 47, NL-7607 AX Almelo, tel.: (0546) 819403.
AMERSFOORT W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, NL-3768 GM Soest, tel.: (035) 601 54 73.

Dit is in vele opzichten een nieuwe Horizontaal. *Niet alleen omdat het een nieuw nummer van een nieuwe jaargang is. Intern zijn er ook een aantal belangrijke veranderingen. Hoewel het plan om een gemeenschappelijk tijdschrift met Esperanto-Nederland uit te geven, op de valreep niet is kunnen doorgaan – door wettelijke beperkingen en door een verschil in oriëntatie vanwege FEL en EN – blijft van dat plan toch nog een klein plantje over: de taalrubriek „Onze taal – Nia Lingvo" die je vanaf nu in het midden van het tijdschrift zal aantreffen. Het is de bedoeling dat deze rubriek gevoed wordt door vragen van lezers: kruip dus in je pen en verzamel al je twijfels. Een ervaren team zal ze graag wegnemen.*

Nieuw is Horizontaal *ook, omdat het tijdschrift vanaf nu niet meer het resultaat is van één redacteur, maar dat een echt redactiecomité er zijn zegje over heeft. Jacques Schram en Eddy Raets (beiden van Antwerpen om logistieke redenen) zullen de redactie met raad en daad bij staan. Toch staat dat redactiecomité nog steeds open voor andere gegadigden. Bijdragen van alle kanten blijven welkom. Ook al zal deze redactionele wijziging bij de lezer niet zo opvallen, voor het tijdschrift zelf betekent het een betere basis en voor de (hoofd)redacteur enige verlichting van het werk.*

Tenslotte is deze Horizontaal *nieuw, omdat er een nieuwe rubriek aan is toegevoegd: Clubtribune. In deze tribune krijgen de clubs een halve pagina, waarin zij specifieke informatie over hun club kwijt kunnen – zonder enige redactionele betweterij. Deze rubriek komt vooral tegemoet aan die clubs die geen eigen clubblad (meer) hebben. Maar het is en blijft de bedoeling om zo de clubs meer en meer bij* Horizontaal *te betrekken. Zo willen wij hen trachten te overtuigen: ten eerste het eigen blad, dat vaak een zware financiële last is, op te geven; ten tweede actiever te werken voor* Horizontaal; *en ten derde* Horizontaal *te adopteren als het eigen clubblad. Zo kan het meer aanzien, meer vitaliteit, meer energie, meer zuurstof, meer weerklank, meer... krijgen. In één woord, zo worden we er allemaal beter van.*

Natuurlijk kom je in dit nummer ook oude bekenden tegen: zo geeft Rondblik je een idee van alle mogelijke toeristische Esperanto-attracties. In Nazicht lees je een bespreking van een boek over Esperanto, uitgegeven door het Masereelfonds. Binnenzicht geeft een verslag van de Esperanto-activiteiten tijdens de Scouts-jamboree in Nederland in augustus 1995. In Buitenzicht geven Britse Europarlementairen hun opinie over Esperanto en in het hoofdartikel doet John Wells, voormalig voorzitter van de Esperanto Wereldbond en professor Engelse fonetiek aan de Universiteit van Londen, uit de doeken, waarom het Engels niet echt „de beste keuze" is als internationale taal.

Maar voor je nu begint te lezen, „een prettig 1996". *gvd*

Natuurlijk wil je ook in 1996 lid blijven van de Vlaamse Esperantobond. Natuurlijk wil je in 1996 Horizontaal blijven lezen. Natuurlijk wil je in 1996 ook je uitverkoren Esperanto-tijdschriften blijven ontvangen. Maar... misschien heb je je lidmaatschap en/of je abonnementen nog niet vernieuwd. Dan wordt het nu hoog tijd om dat te doen. Op de achterkant van de adresflap vind je het lidmaatschapsformulier met een keuze van de belangrijkste Esperantotijdschriften. Vul het in en stuur het zo vlug mogelijk terug naar de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. *gj*

Gemakkelijk(heid)s(te)-oplossing

Zal Europa in het Engels of met het Esperanto worden bestuurd?

Over die vraag publiceren we hier de opinie van John C. Wells, voormalig voorzitter van de Esperanto Wereldbond (Universala Esperanto-Asocio, UEA) en hoogleraar in de fonetiek aan de Universiteit van Londen.

1. Het probleem

Het voordeel van het aannemen van één enkele gemeenschappelijke taal voor communicatie over nationale en linguïstische grenzen heen, staat ongetwijfeld voor iedereen buiten kijf. Niemand kan erin slagen alle 11 officiële talen van de Europese Unie (EU) (Deens, Duits, Engels, Fins, Frans, Grieks, Italiaans, Nederlands, Spaans, Portugees en Zweeds) te beheersen, nog afgezien van de andere talen die er in de loop der jaren naarmate de Unie zich uitbreidt, zouden kunnen worden toegevoegd (IJslands, Kroatisch, Tsjechisch, Ests, Lets, Hongaars, Litauws, Pools, Slovaaks, Sloveens, Turks...). Op wereldvlak moeten we rekening houden met ruim vijftig gestandaardiseerde geschreven talen en meer dan 3000 verschillende talen in he totaal.[1] Welke taal zullen wij gebruiken om handel te drijven met de Arabische wereld, met China, met Japan? We hebben een tweede taal nodig die iedereen kan leren om te gebruiken naast de eigen moedertaal.

Engels

Momenteel probeert de wereld dit probleem te ondervangen door massaal te kiezen voor het Engels. In steeds toenemende mate heeft in de tweede helft van deze eeuw de opinie post gevat, dat het Engels is voorbestemd om dé internationale taal te worden, die door iedereen moet worden geleerd. Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog wordt het Engels inderdaad onderwezen in de meeste scholen van West-Europa en zelfs van de wereld. Er is nu een generatie van jonge volwassenen en van middelbare leeftijd die op school Engels hebben geleerd en die dus in staat zouden moeten zijn die taal te gebruiken voor internationale communicatie. En tot op zekere hoogte kunnen zij dat ook. Velen hebben inderdaad genoeg Engels als vreemde taal geleerd om basisinformatie uit te wisselen.

1. Het aantal talen tellen is onbegonnen werk. Trouwens, er worden trouwens nog steeds talen ontdekt zoals blijkt uit een artikel in TIME, 2 okt. 1995. In het Braziliaanse Amazonegebied ontmoetten onderzoekers een koppel indianen die een taal spraken die tot nog toe niet bekend was.

Jammer genoeg zijn ze echter inderdaad slechts in staat om (vrij triviale) basisinformatie uit te wisselen. Voor meer complexe en subtiele onderwerpen, zowel in gesproken als in geschreven vorm, blijkt hun kennis al te vaak onvoldoende te zijn. Dit is zelfs het geval voor diegenen die heel wat jaren hebben geofferd aan vlijtige studie van de taal. Sommigen menen dat zij best wel wat Engels kunnen lezen en verstaan, maar dikwijls voelen zij zich onzeker en zwak wanneer het erop aan komt om zelf te spreken en te schrijven.[2] Wanneer zij geconfronteerd worden met de typische manieren van spreken van Britten, Amerikanen of andere moedertaalsprekers (van het Engels), kunnen zij niet meer volgen; in elk geval kunnen zij niet meer ongeremd aan het gesprek deelnemen of als gelijkwaardige partners onderhandelen. Marktonderzoek door het reclamebureau Lintas (Parijs 1989) toonde aan dat een eenvoudige Engelse testzin in Nederland door minder dan de helft van de testpersonen (een representatief staal van de volwassen bevolking) correct werd begrepen; in Duitsland door minder dan één derde en door minder dan 10 % in Frankrijk, Spanje en Italië.

In Italië begreep zelfs minder dan 4 % de zin correct; en van de testpersonen jonger dan 25 gaf (toch nog altijd) nauwelijks 7 % een juist antwoord. De conclusie kan niet anders zijn dan dat zelfs na jaren onderwijs in het Engels op zijn minst de Italianen er niet in zijn geslaagd het taalprobleem op te lossen.

De redenen waarom deze leerlingen zo weinig succes hebben bij het studeren van het Engels zijn legio. De fonetiek van het Engels veroorzaakt grote moeilijkheden. De spelling van de taal is, zoals welbekend, totaal inconsistent. De woord-

2. Even uit eigen ervaring: om advertenties te werven voor het internationale tijdschrift MONATO richtte ik een brief aan het hoofd van een internationaal bedrijf met (Europese) zetel in Brussel. Die brief moest wel in het Engels. Om zeker te zijn stuurde ik de brief eerst ter controle naar één van onze medewerkers in Groot-Brittannië. Dit voorbeeld toont terzelfder tijd één van nuttige aspecten van het Esperanto (en van Internet).

vorming is vrij eenvoudig, maar de zinsbouw is opvallend ingewikkeld eens men het niveau van de enkelvoudige zin verlaat. De woordenschat is rijk – d.w.z. zeer uitgebreid, maar deze rijkdom brengt voor de leerling het probleem mee dat hij heel wat geheugenenergie moet spenderen om het subtiele verschil in betekenis tussen bijna-synoniemen te onthouden. De samengestelde werkwoorden betekenen even zoveel valkuilen.[3] In het werkwoordsysteem is vooral de notie „aspect" een rijke bron voor vergissingen. Verder worden tal van „functiewoorden"[4], essentieel voor een juist begrip en een juiste interpretatie van nuances, in het normale taalgebruik „zwak" gerealiseerd – dit wil zeggen onbeklemtoond en vaak in een verkorte vorm[5]. Daardoor worden ze vaak niet opgemerkt door niet-moedertaalsprekers. Anderzijds wekken deze laatsten door deze vormen wel beklemtoond uit te spreken, bij moedertaalsprekers de indruk dat zij een bijzondere nadruk op die woorden willen leggen. Tenslotte is de klemtoon van Engelse woorden erg veranderlijk en slechts in beperkte mate onderhevig aan regels, dus voorspelbaar. Daarenboven is de intonatie – de zinsmelodie – ingewikkelder dan in de meeste andere talen.
Er zijn echter ook nog externe redenen waarom het Engels eigenlijk niet aanvaardbaar is als gemeenschappelijke internationale taal. Het is unfair: Engels gebruiken geeft aan de moedertaalsprekers van die taal een oneerlijk voordeel. In Europa zijn dat de Britten en Ieren, in de wereld komen daar de Amerikanen, de Australiërs en anderen bij.[6] Velen zien daarin het gevaar dat de wereldmozaïek van inheemse talen en culturen zal worden omgeruild voor de alles-verslindende Amerikaanse Coca-Cola en Disneyland pletwals.

Esperanto

De gebruikers van het Esperanto hebben bewezen – en bewijzen elke dag opnieuw – dat er een andere weg is. Als een „ontworpen" taal, gebaseerd op Europese wortels maar verregaand gestandaardiseerd, biedt het Esperanto het voordeel dat het veel gemakkelijker te leren is dan etnische talen. Een eeuw van effectief gebruik in tal van landen heeft bewezen dat het een levende, functionerende taal is en niet het één of ander studeerkamerproject. (Het is nog steeds niet algemeen geweten dat Esperanto een echte taal is waarin honderdduizenden mensen met elkaar spreken: elkaar ontmoeten, trouwen en kinderen groot brengen.)
Daarom betekent het Esperanto een eerlijke oplossing voor het probleem. Het Esperanto behoort niet toe aan een bepaalde natie of etnische groep – het is ieders eigendom op gelijkwaardige wijze. Het geeft aan geen enkele taalgroep een overwicht over alle anderen. Het is ongetwijfeld oneindig veel eerlijker dat 100 % van de wereldbevolking een gemakkelijke taal moet leren, dan dat 90 % een moeilijke taal moet leren, terwijl 10 % – door het stom toeval dat zij toevallig in een bepaald land geboren zijn – die taal gratis voor niets krijgen.

Besluit

Het Esperanto verdedigen en naar voren schuiven betekent een radicaal herdenken van onze houding tegenover het taalprobleem in de wereld. De kracht van een status quo is zeer groot – er zijn tal van politieke, economische en sociale factoren om het huidige gebruik van het Engels voort te zetten. Toch wil ik er met aandrang op wijzen dat de argumenten die voor het invoeren van het Esperanto pleiten, op lange-termijn sterker zullen blijken. Esperanto vertegenwoordigt ontegensprekelijk een gelijkere en een efficiëntere oplossing voor het taalprobleem in de wereld.

(vert. gvd)

(voetnoten toegevoegd in de vertaling)

3. Vele werkwoorden in het Engels hebben de onhebbelijke gewoonte dat wanneer zij gecombineerd worden met een voorzetsel – de zogenaamde phrasal verbs – zodanig van betekenis veranderen dat de betekenis van het grondwoord er helemaal niet in terug te vinden is.
4. Functiewoorden zijn die woorden in de zin die op zich weinig betekenis dragen maar uiterst belangrijk zijn voor de grammaticale structuur. Zij bevatten dus veel informatie die nodig is om een zin juist te analyseren.
5. Zwakke vormen zijn heel verwarrend. Zo kan „'s" zijn: is, has en aanduiding van genitief (bezittelijk); 'd kan would en had zijn. Om de moeilijkheid te illustreren: in Antwerp Tower (een hoog gebouw in Antwerpen) is er een winkel die dure kleding voor mannen verkoopt. Hij heet TOWER S' MEN, maar eigenlijk zou hij TOWER'S MEN moeten heten.
6. Eén van de andere landen waar (veel) moedertaalsprekers van het Engels voorkomen is Indië. Nu is de vorm van het Engels dat daar wordt gesproken erg verschillend van het gewone Engels. Eén bijzonder kenmerk is bijvoorbeeld dat de zinswendingen erg formeel zijn. In plaats van „meneer" wordt een ingewikkelde formule gebruikt. Daarom werden er vanuit Groot-Brittannië taalleraren naar Indië gestuurd om het taalgebruik bij te sturen. Het bericht daarover in TIME, 27 feb. 1995 ontlokte bij één van de lezers van dat tijdschrift de vraag waarom 90 miljoen Indiërs zich moeten aanpassen aan de manier van spreken van 60 miljoen Britten. Volgens het in het Westen zo aangehangen „democratische principe" en de macht van het getal zou het andersom moeten zijn en zouden de Britten hun taalgebruik moeten bijsturen! Britten vinden dus wel degelijk dat Engels hun eigendom is en dat anderen zich naar hun taalnormen moeten schikken.

Elke dag een goede daad...

De Wereldjamboree van de scouts die afgelopen zomer in Dronten (NL) plaatshad en waarop meer dan 30 000 scouts uit heel de wereld hun opwachting maakten, is door de media ruim verslagen. Op die jamboree was ook een Esperanto-delegatie met mensen uit vier verschillende landen actief. Hun kijk op wat er zich op het jamboreeterrein afspeelde, verschilt wel enigszins van wat de kranten berichtten.

Zaterdagavond, de 29ste juli, kwamen we op het Jamboreeterrein aan. Bij het binnenkomen stond er reeds een subkamp van de Jamboree volledig opgesteld: Polaris, waar de medewerkers gedurende de volgende nachten konden uitrusten van hun zware dagtaak – althans dat hoopten wij. Tussen de bonte verzameling tenten van de zesduizend medewerkers begon de zoektocht naar onze SEL-collega's. Die vonden we tenslotte na een uurtje of twee speurwerk.

Gedurende de volgende twee dagen werden onze Esperanto-standen opgebouwd. De eerste bevond zich op de *Plaza*, een groot dorpsplein, waar naast enkele kermisattracties en onze stand ook een heel commercieel centrum was opgebouwd, om de deelnemers hun portemonee wat lichter te maken. Naast een bank, waar je je geld in guldens kon omwisselen, waren er tevens een superette, souvenirshops, een scoutswinkel, een fotograaf, een postkantoor, een krantewinkel, een klompenwinkel, een tulpenbollenwinkel, een waterpistooltjeswinkel en nog andere gelijkaardige verkooppunten. Je hield het soms gewoon niet voor mogelijk wat er verkocht werd. Voorbeelden genoeg van Jamboree-gadgets: van petten, dassen en pennen tot zaklampen, badhanddoeken, mini-monumentjes, telefoonkaarten, horloges en snoep. Een hele catalogus vol! Daarnaast waren er natuurlijk ook de Hollandse souveniers: Koeien in alle mogelijke vormen en op alle mogelijke voorwerpen, opblaasbare tulpen (van 800,– fr.), klompen, bloembollen, Delfts blauw,... Eén van de zaken waaraan ik mij persoonlijk nogal ergerde, waren de waterpistolen en -geweren. Al na enkele dagen zag je hele groepen met zulk „speelgoed" door de Jamboree marcheren, net zoals we op televisie de Kroaten of Serviërs in hun verwoeste steden zien doen.

Onze tweede Esperantostand bevond zich op de *Global Development Village*. In dat dorp werden problemen aangekaart zoals oorlog, milieuverontreiniging, aids, honger en armoede in de wereld, gehandicapt zijn en andere sociale onderwerpen. Unicef, WWF, ontwikkelingsorganisaties, het Rode Kruis en Amnesty International wilden zo de volwassenen van morgen bewust maken van hun verantwoordelijkheden.

Andere noemenswaardige activiteiten waren de *Survival*-baan, nachtdroppingen, busuitstappen naar verscheidene Nederlandse steden, een tochtje op een lelievlet, tegen betaling opstijgen in een luchtballon en nog vele andere.

Op dinsdag 1 augustus kwamen de 24 000 deelnemers van de 166 verschillende landen samen op het terrein. Die eerste dag konden ze hun kampterrein in orde brengen.

De organisatoren waren zeer trots over het groot aantal deelnemende landen en ze legden tevens uit, hoe ze aan dat grote aantal kwamen. Met het hoge inschrijvingsgeld voor de „beter bedeelde" landen (voor België 32 000,– fr.) had het Jamboree comité een fonds opgericht om de kinderen van „minder bedeelde" landen te kunnen laten komen. Nu weet u even goed als ik dat het toch nooit de kinderen van arbeiders van de „minder bedeelde" landen zullen zijn, die de kans krijgen om naar een Jamboree te komen. En zo krijgen we dan een selectief groepje scouts en gidsen van om het even welk land, waarin we zelden iemand uit het arbeidersmilieu zullen aantreffen.

Woensdagnamiddag vond onder een verschroeiende zon dan de inhoudsloze opening plaats. Slechts later, bij het bekijken van de ope-

ning op televisie, begreep ik de bedoeling van de show, doordat de verslaggever alles voor de kijker verduidelijkte. Of de andere 30 000 aanwezigen op de opening er meer van begrepen hadden, durf ik niet zeggen.
Ik hoor u al vragen wat *Skolta Esperanto-Ligo* (SEL) daar al die tijd heeft uitgevreten. Wel wij hebben propaganda, propaganda en nog eens propaganda gemaakt voor Esperanto, en ik ga het geen drie keer zeggen. Gedurende 11 dagen verkondigden wij onze Esperanto-boodschap aan heel de wereld, met behulp van het ingenieuze „elektro"-spel en het „leer-meer-dan-duizend-Esperanto-woorden-in-minder-dan-één-minuut"-spel dat Arie Bouman voor de Jamboree in elkaar had geknutseld. We gaven kilo's informatieblaadjes weg. We decoreerden honderden, duizenden mensen met Esperanto-medailles. We wonnen het vertrouwen van de hevigste Esperantotegenstanders en -sceptici. En dat elke dag, van 10 uur 's morgens tot 17 uur 's avonds. Daarnaast organiseerden we voor de aanwezige Esperantoscouts een samenkomst, waarbij een internationaal groepje gevormd werd, samengesteld uit een tiental verschillende nationaliteiten.
In totaal zagen we meer dan 3000 scouts uit meer dan 60 landen aan onze stand voorbijkomen. Dat is toch een 10 % van de deelnemers die we zo hebben kunnen informeren. Een onverwacht succes. Een groot aantal scouts kocht het leerboekje *Ĵamborea Lingvo*, om thuis Esperanto te leren. Anderen lieten hun adres achter om meer informatie te krijgen.
We kregen ook het bezoek van Esperantoscouts uit 15 verschillende landen. Enkelen werden prompt tot nationaal vertegenwoordiger van SEL gebombardeerd en met *Ĵamborea Lingvo, Skolta Terminaro, La Skolta Mondo* en andere SEL-uitgaven onder de arm vertrokken ze, om het Esperantovirus in hun land los te laten.
Emmanuel (Senegal), Joanna (Polen), Martin (Oostenrijk), Arie, Berto, Marlène, Veerle en Wim (België) konden na 11 dagen zwoegen en zweten hun missie een succes noemen.
Zo liep de Jamboree naar zijn einde toe. De sluiting zou de laatste festiviteit zijn voor alle scouts samen. Toen iedereen aanwezig was, begon de show. Eerst moesten we een half uurtje Albert West, de componist van het Jamboreelied, aanhoren. Daarna volgden 10 minuutjes pauze. Wat er gedurende die tien minuten te zien was, tart alle verbeelding: RECLAME voor de officiële sponsors, commerciële spotjes voor Coca Cola, warenhuisketens, IBM en andere werden ons ingelepeld. Tussen die spotjes kwamen opeens beelden van een brandende tank in een gracht, overvliegende gevechtshelikopters en zwaarbewapende slagschepen, waarbij personen in uniform de scouts aanspoorden om bij het leger te gaan! Wat de link is tussen een hele week jongeren aanzetten tot vrede en dat andere „spektakel", weet ik nog steeds niet.
De finale: 20 minuten vuurwerk! Voor de derde keer in één week knalde het in de hemel boven Dronten en honderden miljoenen franken gingen in rook op vóór de ogen van de „ooh"-roepende kudde. Met het geld van één vuurpijl kunnen waarschijnlijk enkele mensen op de wereld gered worden. Er zijn die week vele vuurpijlen – of liever levens – de lucht ingevlogen.
Ongetwijfeld is het voor vele deelnemers een onvergetelijke ervaring geweest om met zoveel culturen in aanraking te zijn geweest. Maar hopelijk verwerven zij door die ervaring de kennis om samen aan een betere wereld te werken, waarin kritiek beter wordt aanvaard.

Nico Boon
(overgenomen uit *La Hirundo*, sept. 1995)

Punt een: In het voorbereidend document voor de werkvergadering over de beleidsplanning van FEL kon je volgende suggestie vinden: in boeken van de bibliotheek en op allerlei plaatsen briefjes achterlaten met informatie over Esperanto. Punt twee: jaren geleden vond ik in een Britse pub (een café) een kaartje met een leuk raadseltje... Je moest een kort tekstje lezen en dan zeggen hoeveel maal de letter F erin voorkwam. Daarna werd je IQ geëvalueerd. De bedoeling van het kaartje was eigenlijk zuiver publicitair: reclame maken.
Ik vind het eerste punt wel de moeite waard en het tweede vond ik een heel geschikt middel. Daarom paste ik de tekst van het Engelse raadseltje aan – gewoon vertalen kon niet omdat er teveel taalkundige aspecten in mee-

HOE GOED WERKEN JOUW HERSENEN?

LEES dit zinnetje—

§§
§§ DENK JE OOK NIET DAT OM TE §§
§§ KUNNEN SPREKEN MET ALLE §§
§§ MENSEN TER WERELD ESPE- §§
§§ RANTO DE BESTE OPLOSSING IS §§
§§

Tel nu luidop alle T's in dit zinnetje tel ze SLECHTS EEN KEER; ga niet terug om nogmaals te tellen.

Als je denkt dat je juist bent, kijk dan op de keerzijde

Het spook bestookt

Toen Brutus, na de moord op Caesar, het Romeinse volk toesprak, zei hij – aldus Shakespeare – ongeveer het volgende: „Het volledige dossier rond zijn dood berust nu bij het parlement. Daarin zijn zijn goede kanten, waarvoor hij achting verdient, niet verdoezeld, en evenmin zijn zijn misdaden, waarvoor hij werd gedood, overdreven." Iets gelijkaardigs kunnen we zeggen over het Esperanto in *Esperanto, Een kritische kijk op de Internationale Taal*. Dat geeft een presentatie waarin de mooie en waardevolle kanten van het Esperanto volledig tot hun recht komen; maar evenmin is het blind voor de gebreken en het falen. De balans wordt positief gewaardeerd („een definitieve aanwinst voor de wereldcultuur"), en de hoop hoeft niet te worden opgegeven.
Het boek biedt in zekere zin alles – behalve een kant en klare cursus. Het schetst de maatschappelijke positie van het Esperanto en wijst op de discrepantie tussen zijn universele waarde (verdraagzaam, progressief, democratisch, ...) en het negatieve imago dat de taal/beweging bij het grote publiek heeft.
Het geeft een overzicht over het denken rond plantalen en de positie van het Esperanto tussen anderen als *primus inter pares* (eerste tussen gelijken).
Ook de geschiedenis van de beweging komt aan bod, met ruime belangstelling – dat hoeft vanuit het Masereelfonds niet te verwonderen – voor de bloei en het verval van het arbeidersesperantisme zoals die vooral tot uiting komt in de geschiedenis van SAT (Sennacieca Asocio Tutmonda) en de vervolgingen precies in de communistische Sovjet Unie.
De taal zelf wordt niet uit het oog verloren: de structuur en de grammatische principes worden grondig uiteengezet. En de lezer krijgt ook een overzicht van de literatuur, zowel vertalingen als origineel.
En natuurlijk heeft de auteur ook aandacht voor het educatieve: hoe is het onderwijs in het Esperanto gestructureerd. Waar kan je het leren. Waar wordt het bestudeerd.
Ten slotte gaat hij ook dieper in op dat negatieve imago dat telkens weer als een spook achter het woord Esperanto opdoemt. De redenen daarvoor zijn legio: psychologische argwaan, valse informatie, taal-bescherming, onwetendheid. Een oproep om vooroordeel te ruilen voor oordeel na gefundeerde kennisname van het fenomeen sluit dit hoofdstuk af.
En dan zijn er de conclusies waarin de hoofdtoon is: de weg is nog lang, maar de taal is levend.
De bibliografie geeft aan het boek een extra wetenschappelijke dimensie en de adressen van UEA en FEL achterin zorgen ervoor dat de lezer als hij wil, meteen de volgende stap kan zetten.
Esperanto, Een kritische kijk... is een bijzonder waardevol middel in de kruistocht naar een verdere doorbraak, omwille van zijn evenwichtige presentatie en omdat het werd uitgegeven door een stichting geheel buiten de Esperantowereld. Daardoor zal het wellicht vlotter zijn weg naar de gewone boekhandel en het doelpubliek vinden. Esperantosprekers, die er weliswaar niets nieuws uit zullen leren, kunnen er baat bij hebben om hun argumentatie te voordele van de taal bij te spijkeren. Toch is het boek vooral bedoeld voor een publiek dat nog steeds bang is voor spoken. gvd

Esperanto. Een kritische kijk op de Internationale Taal. Masereelfonds, Brussel, 1995. 88 p. Illus. Prijs bij FEL: 350,– BEF + verzendingskosten.

Er zijn ZEVEN T's in het zinnetje.

Als je er slechts vier telde, hoe minder we dan over je zeggen hoe beter. Als je er vijf telde ben je van gemiddelde intelligentie. Als je er zes telde, zal je het jezelf nooit vergeven dat je die zevende over het hoofd hebt gezien. Als je ze alle zeven vond, ben je zo knap, dat wij niet begrijpen dat je niet al lang Esperanto hebt geleerd.

Als je ze NOG STEEDS niet kan vinden, kom dan eens langs bij de

Vlaamse Esperantobond
Frankrijklei 140
B-2000 Antwerpen

Tel.: (03) 234 34 00 Fax: (03) 233 54 33

spelen; aanpassen gaf mij tevens de mogelijkheid om Esperanto in het te lezen tekstje op te nemen. Het resultaat vind je hiernaast en op de keerzijde.
Vind je dit een leuk idee? Wil je zelf – tegen kostprijsvergoeding – over een set van zulke kaartjes beschikken, stuur dan een kaartje naar FEL, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen. Bij voldoende reacties drukken we er een stapel van... en dan is het maar zaak ze te vergeten: op de trein, in tram of bus, op het terrasje, in het gezellige restaurant, zelfs in Pizza Hut of MacDonalds kan het, tussen het huiswerk van je leerlingen, tussen de documenten van je chef, in je wachtkamer,... Ik wacht tot een wild vreemde mij het kaartje onder de neus duwt en vraagt: Hoe goed werken jouw hersenen? gvd

De *lords* van de internationale taal

Ook de Britse esperantisten zaten niet stil maar stelden de vraag aan hun Euro-parlementairen. Zij kregen antwoord van 13 van hen – uiteindelijk toch maar een minderheid van de in totaal 87 vertegenwoordigers die Groot-Brittannië in 1994 naar het Europese Parlement mocht sturen. Zijn Britten taalimperialisten? Wat denken zij over Esperanto?

Dhr. Roger Barton (Labour – PSE)

Het principe van Esperanto is uitstekend alhoewel zulk een massale verschuiving, aanvankelijk, heel wat extra werk zal betekenen. Maar naarmate er meer internationale contacten tot stand komen, zal de positie van het Esperanto sterker worden. Volgens mij zal Esperanto reeds binnen enkele jaren een echte noodzaak worden, tenzij er een opmerkelijke vooruitgang zou komen in het onderzoek naar en de toepassing van vertaling per computer.

Prof. Ken Coates (Labour – PSE)

De uitbreiding van de Europese Unie (EU) veroorzaakt enorme problemen voor de vertaaldiensten en de tolken. Het was reeds moeilijk om met negen talen te werken. Een toenemend aantal leden kan enkel toenemende communicatieproblemen met zich brengen. Daarom wens ik dat u erin slaagt een supra-nationale taal te ontwikkelen en ter beschikking te stellen.

Dhr. Tony Cunningham (Labour – PSE)

Ik kan bevestigen dat ik het gebruik van het Esperanto in de Europese Unie steun.

Dhr. Michael Elliott (Labour – PSE)

Ik sta een beetje sceptisch tegenover de brede verspreiding van een kunstmatig ontwikkelde taal, maar ik geef toe dat er een aantal voordelen uit zouden voortkomen. Daarom wens ik u succes bij het promoten van een breder gebruik van het Esperanto. In het Europese Parlement heb ik er inderdaad reeds op aangedrongen dat alle aandacht zou worden besteed aan de mogelijkheden van het Esperanto of welke andere geschikte internationale taal en aan de ingewikkelde taalvereisten van de Europese Unie en andere internationale instellingen.

Dhr. Hugh Kerr (Labour – PSE)

In principe sta ik achter Esperanto, alhoewel ik vrees dat het nog vele jaren zal duren voor de Europese Commissie bereid zal worden gevonden om wetgevende initiatieven te nemen in verband met het gebruik van Esperanto. En natuurlijk, er is een groeiende lobby voor het gebruik van het Engels als een soort hedendaags Esperanto.

Dhr. Edward McMillan (Conservatives – PPE)

Ongetwijfeld is een hybride „internationale taal" bijzonder nuttig: de beste oplossing – na het Esperanto – is het Engels.

Dhr. Stan Newens (Labour – PSE)

Ik geloof reeds lang dat Esperanto een antwoord zou kunnen zijn op het probleem van mensen die veel verschillende talen spreken, en dit is zeker waar in de Europese arena. Als lid van de vakbond had ik gedurende vele jaren contact met de Co-operatieve Esperanto-Groep (TUCEG), waarvan ik zelfs voorzitter ben geweest toen ik nog parlementslid in het Lagerhuis was. Jammer genoeg is Esperanto doen aanvaarden verschrikkelijk moeilijk, zolang er geen eensgezindheid is om zijn gebruik te promoten. Toch hoop ik dat het mogelijk zal blijken het gebruik van het Esperanto te overwegen.

Mevr. Christine Oddy (Labour – PSE)

Voor mij zijn alle talen belangrijk en hoewel Esperanto ook zijn rol heeft, moeten alle minderheidstalen worden beschermd.

Dhr. Robin Teverson (Liberals – ELDR)

Ik ben reeds enige tijd een voorstander van het Esperanto. Esperanto kan in Europa inderdaad een belangrijke rol spelen, maar dan heeft het heel wat meer officiële erkenning, ondersteuning en toewijding van individuele lidstaten van de EU nodig dan waarop het nu kan rekenen. Er is inderdaad – zoals de Europarlementairen die u citeert, stellen – een groeiend probleem in verband met vertaling in de Europese Unie. Toch moeten wij zo lang mogelijk vasthouden aan het principe dat parlementsleden bijvoorbeeld in hun eigen

moedertaal kunnen deelnemen aan de debatten in het parlement. Al was het maar opdat niemand zou worden uitgesloten om lid van dat parlement te worden omdat zij/hij geen andere talen kent. Wanneer het probleem echter te ingewikkeld wordt, moet die politiek worden herzien en zou het Esperanto een hoofdrol kunnen gaan spelen.

Dhr. Mark Watts (Labour – PSE)

Ik meen dat het onderwerp van de talen serieus moet worden uitgepraat. Verruiming van de EU betekent dat het aantal mogelijke vertaalcombinaties astronomisch wordt. Het wegvloeien van (financiële) middelen naar vertaling brengt de effectiviteit van de Unie in het gedrang. De voordelen van een neutrale taal met weinig historische achtergrond is vanzelfsprekend, maar het ontstaan en ontwikkelen van een cultuurgemeenschap waarin deze taal spontaan wordt gebruikt, is geloof ik de sleutel opdat het ook een praktische oplossing zou kunnen worden voor de logistieke problemen van de verruiming. Zolang Esperanto slechts zeer beperkt gebruikt wordt, is de – vaststelbare – nood om het te onderwijzen gering. Daarom ook wordt die taal door het grote publiek beschouwd als een randverschijnsel en blijft het aantal van zijn gebruikers laag. Culturele aanvaarding is, geloof ik, de grootste hindernis voor het gebruik van het Esperanto als taal van de Europese Unie.

Dhr. Ian White (Labour – PSE)

Ik bevestig mijn principiële steun voor een internationale taal en mijn verzet tegen een beperking van het aantal werktalen in het Europese Parlement. Hoewel ik tenvolle achter de brede eisen van de Esperantobeweging sta, ben ik er ten zeerste mee begaan het overleven van de minder gebruikte talen veilig te stellen. Aangezien wij (Britten) het Engels tot onze beschikking hebben, als een taal die vrijwel overal ter wereld wordt gesproken, ben ik mij vooral bewust van de noodzaak het overleven van kleinere talen zoals het Catalaans of het Iers veilig te stellen. Ik ben er mij nog goed van bewust dat nog in het begin van deze eeuw het onderwijs van het Welsh in sommige delen van het Britse Imperium verboden was. Ik wens niet dat zulk een „taalimperialisme" leidt tot het verdwijnen van niet alleen een taal, maar een hele cultuur. Ik denk niet dat het Esperanto steunen afbreuk doet aan bovenvermelde doelstellingen.

Dhr. Phillip Whitehead (Labour – PSE)

Wat ik over het Esperanto wil zeggen is dat één of andere vorm van gemeenschappelijk communicatiemiddel in de EU steeds noodzakelijker zal worden naarmate we gaan naar een systeem waarin vijftien, twintig talen – allen gelijk behandeld – worden gebruikt in de lidstaten. Op dat ogenblik zullen we moeten uitzien naar een geschikt, niet-discriminatoir medium. Daarom steun ik de verspreiding van het Esperanto.

Dhr. Joe Wilson (Labour – PSE)

Ik voel sympathie voor de zaak van het Esperanto maar bemerk niet veel steun ervoor in het Europese Parlement. Mijn collega's hebben er in het lang en in het breed over uitgewijd. Ik zal het blijven steunen hoewel ik aanvoel dat het Engels meer en meer de rol van trans-Europese taal begint te spelen.

Klaarblijkelijk denken deze Britse Europarlementairen heel genuanceerd, maar over het algemeen vrij positief over het gebruik van het Esperanto. Het feit dat het slechts om een minderheid van de Europarlementairen gaat, en dat het overwicht van één bepaalde partij in deze lijst nogal groot is, moet het enthousiasme wel wat temperen. Heel positief is wel, dat hoewel de meesten zich bewust zijn van de positie van het Engels, geen van hen het Engels echt als de oplossing voor het talenprobleem in de Unie naar voorschuift.

Rechtzetting

Klaarblijkelijk heeft Claude Piron zich bij de becijfering van de vertaalkosten in de EU enigszins vergaloppeerd (Hor. 1995/6, p. 8). In Franca Esperantisto (nr. 469, nov. 1995, p. 149) schrijft Eskil Svane: *„... tiu lasta cifero egalas proksimume la tutan, totalan, kompletan, plenan kaj ĉioman ĝeneralan buĝeton de EU"*. En ook het Journaal van TV1, naar aanleiding van het verschijnen van het Europese blunderboek, noemde 3000 miljard als de totale Europese begroting. Het is dus beter de cijfers van Piron niet in onze argumentatie ten voordele van het Esperanto op te nemen. gvd

Lingva Rubriko

Na 54 afleveringen in *Fenomeno* zetten we deze rubriek in *Horizontaal* en *Fen-X* voort voor een groter publiek. In deze taalrubriek gaan we vooral in op taalvragen van lezers. Dus, wanneer u met een vraag worstelt over een grammaticaal of lexicaal onderwerp met betrekking tot Esperanto, kunt u die aan ons voorleggen. Uw post kunt u adresseren aan: Arjen-Sjoerd en Roel, p/a De Vluchtestraat 1-401, NL-7523 BE Enschede. Inmiddels hebben we al heel wat onderwerpen behandeld. Het is dus onvermijdelijk dat we van tijd tot tijd een onderwerp aansnijden dat we al eerder hebben besproken. De Lingva Rubriko is deze keer in zijn geheel gewijd aan eigennamen in het Esperanto.

Er zijn verschillende manieren om eigennamen binnen een Esperanto-tekst te behandelen. Welke methode in een bepaald geval wordt toegepast, is vooral afhankelijk van de persoonlijke voorkeur van de taalgebruiker. Meestal probeert men de middenweg te bewandelen tussen herkenbaarheid van de oorspronkelijke nationale schrijfwijze en uitspraak enerzijds, en de eisen die de taalregels van het Esperanto stellen anderzijds.

Namen van personen
Er zijn globaal drie manieren om namen van personen in een Esperanto-tekst weer te geven: het gebruiken van 'echte' Esperanto-namen, het aanpassen van spelling van de originele naam en het handhaven van de oorspronkelijke spelling:

Esperanto-namen gebruiken
Namen die in nationale talen verschillende varianten kennen, hebben vaak ook een specifieke Esperantovorm. Voorbeelden: *Johano* = Jan (John, Jean, Johann, Juan), *Petro* = Piet (Peter, Pierre, Piedro), *Karlo*, *Andreo*, *Vilhelmo*, *Jakobo*, *Ludoviko*, *Henriko*. Veel namen zijn op eenvoudige wijze aan het Esperanto aan te passen door toevoeging van een *-o* en eventueel een kleine aanpassing van de spelling: *Hermano*, *Ronaldo*, *Rikardo*, *Davido*, *Antono*.

Vrouwennamen eindigen meestal op een *-a*: *Johana*, *Maria*, *Klara*, *Julia*, *Ana*, *Paŭla*, *Eva*, *Suzana*. Men ziet ook wel eens vrouwennamen op *-o* of *-ino* (bijvoorbeeld *Mario* of *Juliino*), maar deze vormen worden over het algemeen minder fraai gevonden.

Esperanto-namen worden vaak gebruikt voor fictieve personen in literaire werken en voor historische personen: *reĝino Elizabeta*, *la apostolo Johano*. Sommige esperantisten gebruiken in Esperantokringen een aangepaste versie van hun eigen naam. Het is echter duidelijk dat veel namen zich niet echt lenen voor omzetting naar het Esperanto, omdat het resultaat nauwelijks herkenbaar zou zijn of onnatuurlijk zou aandoen. We raden bijvoorbeeld niet aan om namen als 'Anneke' en 'Sjoerd' te vervangen door *Aneka* (of *Anekino*) en *Ŝurto*.

Spelling aanpassen
Vaak wordt alleen de spelling van de naam aangepast, waarbij de juiste uitspraak zo goed mogelijk wordt benaderd met behulp van de Esperantoletters. De naam wordt echter niet voorzien van een grammaticale uitgang en wordt dus geen Esperantowoord. Men schrijft dan bijvoorbeeld *Jani* voor 'Jannie', *Rul* voor 'Roel' of *Aleks* voor 'Alex'. Uiteraard wordt deze methode vooral toegepast op namen die afkomstig zijn uit talen met een niet-Latijns alfabet, bijvoorbeeld *Aĥmed* (uit het Arabisch) of *Pjotr* (uit het Russisch).

Geen aanpassing
Namen uit talen met een Latijns alfabet kunnen in Esperanto-teksten ook onveranderd worden overgenomen. Zelfs de letters q, w, x en y, die in het Esperanto niet voorkomen, blijven dan gehandhaafd. Het grote voordeel van deze methode is dat namen goed herkenbaar blijven. Wel is het aan te bevelen om bijvoorbeeld in een voetnoot of tussen haakjes een indicatie van de juiste uitspraak te geven.

Geografische namen
Voor de meeste grote of bekende steden, rivieren, gebergten, landstreken enz. bestaan Esperantonamen. Enkele voorbeelden:
Amsterdamo, Hago, Roterdamo, Antverpeno, Bruselo, Stokholmo, Prago, Moskvo, Romo, Novjorko, Varsovio, Krakovo, Budapeŝto, Vieno, Venecio, Milano, Parizo, Berlino kaj Kolonjo estas urboj.
Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Antwerpen, Brussel, Stockholm, Praag, Moskou, Rome, New York, Warschau, Krakau, Boedapest, Wenen, Venetië, Milaan, Parijs, Berlijn en Keulen zijn steden.

Rejno, Mozo, Danubo, Volgo, Amazono kaj Misisipo estas riveroj.
De Rijn, de Maas, de Donau, de Wolga, de Amazone en de Mississippi zijn rivieren.
Alpoj, Pireneoj kaj Rokmontaro estas montaroj.
De Alpen, de Pyreneeë n en de Rocky Mountains zijn gebergten.

Voor geografische namen gelden in grote lijnen dezelfde opmerkingen als voor namen van personen. Het is niet raadzaam om namen aan te passen van plaatsen die internationaal weinig bekendheid genieten, zeker als het resultaat nauwelijks meer herkenbaar is. Namen als *Herhuĥovardo* voor 'Heerhugowaard' of *Halo* voor 'Halle' kan men dus beter niet gebruiken. Enkele minder grote plaatsen hebben een Esperanto-naam, omdat ze een bijzondere relatie hebben met het Esperanto. Dit geldt bijvoorbeeld voor Boulogne-sur-Mer (*Bulonjo-ĉe-Maro*), waar in 1905 het eerste Esperanto-congres werd gehouden en Białystok (*Bjalistoko*), de plaats waar Zamenhof is geboren.

Naamvalsvormen en afleidingen
Geheel aangepaste Esperanto-namen kunnen uiteraard net als andere zelfstandige naamwoorden de naamvalsuitgang *-n* krijgen en als basis dienen voor afleidingen. Men kan bijvoorbeeld bijvoeglijke naamwoorden vormen van namen, en men kan de inwoners van steden aanduiden met het achtervoegsel *-ano*:
Ĉu vi invitis ankaŭ Andreon?
Heb je André ook uitgenodigd?
Post longa vojaĝo ni atingis Vienon.
Na een lange reis bereikten we Wenen.
La amsterdamaj kanaloj kaj la delfta fajenco estas famaj en la tuta mondo.
De Amsterdamse grachten en het Delftse aardewerk zijn over de hele wereld beroemd.
Oni dancis laŭ la danuba valco.
Men danste op de Donau-wals.
Mi estis en kupeo kun tri parizanoj kaj unu moskvanino.
Ik zat in een coupé met drie Parijzenaren en één Moskovitische.

Wanneer een naam niet - of alleen wat betreft spelling - is aangepast, worden de naamvalsuitgang *-n* en achtervoegsels vaak voor de duidelijkheid van de naam gescheiden met een koppelteken. Soms voegt men *-on* toe om het geheel uitspreekbaar te maken:
Mi petis Ĝefri-n (of *Jeffrey-n*) *helpi min ĉe la kuirado.*
Ik vroeg Jeffrey me te helpen bij het koken.
La malamikoj bombardis Delfzijl-on.
De vijanden bombardeerden Delfzijl.
Multaj Sneek-anoj parolas la Sneek-an dialekton.
Veel Snekers spreken het Sneker dialect.

Het is echter ook heel gebruikelijk om dergelijke namen gewoon zonder naamvalsuitgang te gebruiken.: *Mi petis Ĝefri* (of *Jeffrey*) *helpi min ĉe la kuirado.*

Geografische namen kan men dan voor de duidelijkheid vooraf laten gaan door een precisering als *la urbo*, *la rivero* enz: *La malamikoj bombardis la urbon Delfzijl.*

Afleidingen zijn vaak te vermijden door omschrijvingen te gebruiken: *Multaj enloĝantoj de Sneek parolas la dialekton de tiu urbo.*

OEFENING 1: Wie waren:
1. Moseo; 2. Nerono; 3. Budho; 4. Karlo la Maltima; 5. Venera.

Namen van landen
De namen van landen en soms ook van provincies, deelstaten enz., vallen in het Esperanto uiteen in twee categorieën. Er zijn landennamen die afgeleid zijn van de naam van de bewoner (afgeleide landennamen) en namen die zelf een grondwoord zijn waarvan de naam van de bewoner wordt afgeleid (oorspronkelijke landennamen).

Afgeleide landennamen
Het grondwoord van afgeleide landennamen is de naam van de bewoner. De landennaam wordt gevormd door hieraan het achtervoegsel *-ujo* of *-io* toe te voegen. Voorbeelden zijn:
brito → *Britujo* of *Britio*
Brit - Groot-Brittannië
hungaro → *Hungarujo* of *Hungario*
Hongaar - Hongarije
germano → *Germanujo* of *Germanio*
Duitser - Duitsland
ĉino → *Ĉinujo* of *Ĉinio*
Chinees - China

-Ujo en *-io* hebben hier precies dezelfde functie. Hoewel *-ujo* in het *Fundamento de Esperanto* voorkomt, wordt het steeds meer verdrongen door *-io*. *-Io* is inmiddels ook officieel door de *Akademio de Esperanto* erkend.

In plaats van deze afleidingen kunt u ook samenstellingen met het woord *lando* gebruiken: *Britlando*, *Hungarlando* enz. Voor sommige landen van deze categorie is dit zelfs het gebruikelijkst:

dano → *Danlando*	Deen - Denemarken
finno → *Finnlando*	Fin - Finland
(let op de dubbele *n*)	
ruso → *Ruslando*	Rus - Rusland

Oorspronkelijke landennamen

Oorspronkelijke landennamen zijn zelf een grondwoord, waarvan de naam van de bewoner wordt afgeleid met het achtervoegsel *-ano*. Voorbeelden:

Kanado - kanadano	Canada - Canadees
Maroko - marokano	Marokko - Marokkaan
Aŭstralio - aŭstraliano	Australië - Australiër

Bij namen als *Nederlando* en *Nov-Zelando* maakt *lando* deel uit van de woordstam. Er is dus geen sprake van een samenstelling zoals *Danlando*.

Tot deze categorie behoren ook landennamen die niet van de bewoner, maar van een ander woord zijn afgeleid, bijvoorbeeld van de naam van de hoofdstad of van een rivier. Voorbeelden:

Meksiko - Meksikio - meksikiano
Mexico-Stad - Mexico - Mexicaan
Tunizo - Tunizio - tuniziano
Tunis - Tunesië - Tunesiër
Namibo - Namibio - namibiano
Namib-woestijn - Namibië - Namibiër
Niĝero - Niĝerio - niĝeriano
Niger (rivier) - Nigeria - Nigeriaan

Landennamen die niet van een volk zijn afgeleid eindigen nooit op *-ujo*. Dus **Alĝerujo* ('Algerije') is fout.

Voor de verdeling van de landen over deze twee categorieën bestaan geen strikte regels, zodat men in de praktijk voor elk land afzonderlijk moet leren tot welke categorie het behoort. Wel kunnen we stellen dat de meeste landen in Europa en een aantal landen in Azië een afgeleide naam hebben, en de meeste andere landen een oorspronkelijke naam.

OEFENING 2: Zoek de fouten in de volgende zinnen (raadpleeg zo nodig een woordenboek)

1. Lisbono estas la ĉefurbo de Portugalo.
2. Ĉiuj miaj prapatroj loĝis en Frislando, do mi estas vera frislandano.
3. Multaj kebekoj opinias ke Kebekio devus sendependiĝi de Kanadujo.
4. Luksemburgo estas la plej malgranda ŝtato de Benelukso.
5. Zamenhof rekomendis prononci Esperanton kiel la italianoj.

Het lidwoord bij eigennamen

Eigennamen zijn van zichzelf voldoende bepaald, en worden daarom in het Esperanto gewoonlijk niet voorafgegaan door een lidwoord. In het Nederlands is dit vaak wel het geval:

Rejno	de Rijn
Hago	Den Haag
Filipinoj	de Filippijnen
Alpoj	de Alpen
Atlantiko	de Atlantische Oceaan
Esperanto	het Esperanto

Ook bij afkortingsnamen van bijvoorbeeld een vereniging gebruikt men geen lidwoord:
La membraro de UEA ĉiujare pligrandiĝas.
Het ledenaantal van de UEA neemt ieder jaar toe.

Wanneer een bijvoeglijk naamwoord deel uitmaakt van de naam, dan is het gebruikelijk om wel een lidwoord te plaatsen:

la Norda Maro	de Noordzee
la Monto Blanka	de Mont Blanc

la Universala Esperanto-Asocio
de Wereld-Esperantovereniging

Wanneer je bij namen de zekerheid wilt hebben dat men begrijpt waar je het over hebt, is het verstandig om erbij te zetten dat het gaat om een stad, berg, rivier e.d. In zo'n geval moet je wel een lidwoord gebruiken:

la rivero Lek	de rivier de Lek
la monto Holterberg	de Holterberg
la provinco Drenthe	de provincie Drenthe
la asocio UEA	de vereniging UEA
la profeto Mahometo	de profeet Mohammed
la reĝo Salomono	de koning Salomon

Ook als je aan eigennamen een bijvoeglijk naamwoord toevoegt, dan is het gebruikelijk om een lidwoord te plaatsen:

la bona Dio	de goede God
la malpura Rejno	de smerige Rijn
la maldiligenta Petro	de luie Peter
la genia Zamenhof	de geniale Zamenhof
Frederiko la Granda	Frederik de Grote
Ivano la Terura	Iwan de Verschrikkelijke

Wanneer een toegevoegd woord de functie van een titel krijgt, en dus een eenheid vormt met de naam, dan dient het lidwoord achterwege te blijven:

doktoro Zamenhof	doctor Zamenhof
sinjorino Moerbeek	mevrouw Moerbeek
Sankta Maria	Heilige Maria
reĝo Salomono	koning Salomon

Titels van boeken krijgen geen lidwoord:
Mi legis kelkajn poemojn el Streĉita Kordo.
Ik heb enkele gedichte gelezen uit Streĉita Kordo.

Klassieke werken echter meestal wel:

la Korano	de Koran
la Odiseado	de Odyssee

Bij namen van gebouwen, schepen e.d. is het een kwestie van smaak of je al dan niet het lidwoord gebruikt:
En Parizo ni vizitis (la) Luvron kaj (la) Notre-Dame.
In Parijs brachten we een bezoek aan het Louvre en de Notre-Dame.

Mensen die nog nooit van het Louvre of van de Notre-Dame hebben gehoord, zouden kunnen denken dat het om personen gaat wanneer je het lidwoord weglaat. In het Nederlands werkt dat ook zo. Vergelijk:
En Pekino mi vizitis (la) Ping-Pong.
In Peking bracht ik een bezoek aan (de) Ping-Pong.

Laat het lidwoord bij namen van gebouwen e.d. dus alleen weg, wanneer u er zeker van bent dat de lezers (luisteraars) weten dat het om gebouwen gaat. Meestal blijkt een en ander wel uit de context. Alleen wanneer het gaat om een naam die op een andere manier bekend is, moet je het lidwoord altijd gebruiken:
Ni veturis per la Amsterdamo al Anglio.
We voeren met de Amsterdam naar Engeland.
Ĉi-vespere ni kunvenos en la Zamenhof.
Vanavond komen we bijeen in de Zamenhof.

Hoofdletters en kleine letters
Een eigennaam begint met een hoofdletter, maar volkerennamen en afleidingen van eigennamen worden met een kleine letter geschreven:
En Belgio vivas belgoj, tio estas flandroj kaj valonoj.
In België leven Belgen, dat wil zeggen Vlamingen en Walen.
Post la komuna diservo la kristanoj kaj islamanoj vizitis kune amsterdaman parkon.
Na de gemeenschappelijk godsdienstoefening bezochten de Christenen en Moslims gezamenlijk een Amsterdams park.
Ĉu la libro Marta estas zamenhofa traduko el la pola?
Is het boek Marta een vertaling van Zamenhof uit het Pools?

Over deze regel zijn de esperantisten het onderling niet eens. Sommigen vinden bijvoorbeeld dat het gebruik van hoofdletters bij volkerennamen van belang is, omdat je op die manier bij ongebruikelijke namen meteen begrijpt dat het niet om een gewoon woord gaat:
Dum miaj ferioj en Kanado mi vidis plurajn Huronojn.
Tijdens mijn vakantie in Canada zag ik verscheidene Hurons.

Een hoofdletter kan verder bij homoniemen aanduiden dat het niet om het 'gewone' woord gaat, maar om de naam:
Mi tre ŝatas Maltan bieron.
Ik houd erg van Maltees bier.
Mi tre ŝatas maltan bieron.
Ik houd erg van maltbier.

We willen u echter geen bepaalde keuze opdringen, ook al omdat het *Fundamento* van Esperanto geenszins consequent is. Om de gedachten te bepalen geven we hier een paar zinnen uit het *Fundamento*:
La hebreoj estas Izraelidoj.
De Joden zijn afstammelingen van Israël.
La Parizanoj estas gajaj homoj.
Parijzenaren zijn vrolijke mensen.
Luteranoj kaj Kalvinanoj estas kristanoj.
Lutheranen en Calvinisten zijn Christenen.
Germanoj kaj francoj, kiuj loĝas en Rusujo, estas Rusujanoj, kvankam ili ne estas rusoj.
Duitsers en Fransen die in Rusland wonen, zijn 'Ruslanders', hoewel ze geen Russen zijn.

Verder worden in het *Fundamento* de namen van de dagen met een kleine letter geschreven, maar namen van de maanden met een hoofdletter. Verder komen we in het *Fundamento* de volgende woorden tegen: *Franco, polo, ruso, Turko.* Hoewel een en ander dus niet eenduidig is geregeld, is het wel zaak om binnen eenzelfde tekst consequent te zijn.

Uitwerking van de oefeningen

OEFENING 1:
1. Mozes; 2. Nero; 3. Boeddha; 3. Karel de Stoute; 4. Venus (Romeinse godin)

OEFENING 2:
1. *Portugalo* betekent 'Portugees'. Het juiste woord is hier dus *Portugalujo* of *Portugalio*.
2. *Frislando* is een samenstelling (*Frisujo* of *Frisio* zou ook kunnen). Het juiste woord is hier dus *friso*.
3. *Kebeko* betekent 'Québec Stad'. Het juiste woord is hier dus *kebekianoj*. 'Canada' heet *Kanado*.
4. *Luksemburgo* betekent 'Luxemburg Stad'. Het juiste woord is hier dus *Luksemburgio*.
5. *Italio* is een afleiding. Het juiste woord is hier dus *italoj*.

Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder

Ik wil dit keer weer enkele activiteiten belichten in chronologische volgorde. Zo kan je meteen met je blik huppelen naar het begin (februari) of naar het einde (augustus) van deze rubriek al naargelang je beschikbare vrije tijd. Voor het eerst sinds ik deze bladzijde verzorg kreeg ik een aankondiging van een *Esperanto Ĥor-staĝo* van 25 februari tot 3 maart in Montferrier (F – dit ligt ergens tussen Perpignan en Andorra). De koorzang staat onder leiding van de Bulgaarse Zdravka Bojčeva, die zelf koorleidster is en bovendien bestuurslid van de jeugdorganisatie TEJO. Deelname kost tussen 160,– en 320,– FRF, terwijl het verblijf 1200,– à 1550,– FRF kost.

Tijdens het weekend van 30 en 31 maart kan ieder Esperantospreker zich bekwamen qua spreekvaardigheid of grammatica in Bergen aan Zee (NL). Voor ieder niveau is er een studiegroepje. Kosten, inclusief verblijf en overnachting: 65,– NLG.

Ook dit jaar zullen weer een aantal Esperantofamilies uit Vlaanderen deelnemen aan PSI en PLI. Terwijl PSI zich vooral richt tot families, die hun kinderen meebrengen, is PLI meer gericht op iets oudere jongeren, die eventueel zelfstandig willen komen. Beide activiteiten hebben plaats van 1 tot 8 april in Duderstadt. Deelnameprijs voor een volwassene: 440,– DM, maar voor een jongere tussen 7 en 13 jaar slechts 280,– DM.

Bij mijn weten heeft tot hiertoe nog niemand van onze leden deelgenomen aan het Brits Esperanto-congres. Wie waagt de oversteek, om deel te nemen van 5 tot 8 april te Saffron-Walden. Naast voordrachten van bekende personen als Marjorie Boulton, Albert Goodheir en Don Lord zijn er tal van mogelijkheden voor excursies naar o.a. Cambridge, Duxford enz. Er is zelfs een parallel kinderprogramma voorzien. Deelname kost 18,– GBP terwijl de overnachting varieert tussen 48,– en 90,– GBP.

Op zondag, 28 april verwachten we jullie allemaal op de Vlaamse Ardennendag in de omgeving van Oudenaarde, nl. in het *Muziekbos* in Nukerke-Maarkedal en in Zulzeke (Kluisbergen). Deze dag is telkens goed georganiseerd met er-

TOERISTISCHE TRIP NAAR TSJECHIE EN HET WERELDCONGRES IN PRAAG

Van vrijdag, 12 juli tot zondag, 28 juli 1996 organiseert de Vlaamse Esperantobond een reis door Tsjechië met 2 minibusjes. We vertrekken op vrijdagnamiddag en reizen dan een week op verkenning door Bohemen. Vanaf zaterdag 19 tot zaterdag 27 juli verblijven we uiteraard in Praag om er deel te nemen aan het 81ste Esperanto Wereldcongres.

Tijdens de hele reis logeren we in sobere maar degelijke hotels, met 1, 2 en 3 persoonskamers. Een Esperanto-sprekende reisgids rijdt met ons mee in Tsjechië. Er is voorzien in half-pension, dat wil zeggen dat we 's middags samen eten. Wegens het drukke en ingewikkelde congresprogramma voorzien we tijdens de duur van het congres alleen kamer met ontbijt.

In Praag logeren we samen in een villa. Dit heeft een groot voordeel om afspraken te maken voor het gebruik van de busjes voor uitstappen gedurende die week. Het nadeel is dat er enkel 2 en 3-persoonskamers zijn. Desgewenst kunnen we echter zorgen voor een éénpersoonskamer in een ander hotel. Details over het programma zijn nog in onderhandeling.

De prijs voor reis, verblijf, eetmalen (met één warme maaltijd per dag, behalve tijdens het congres), toegangen en gidsen bedraagt ongeveer 30 000,– fr. In deze prijs is het inschrijvingsgeld voor het congres **niet** inbegrepen. Wie belangstelling heeft kan nu al een seintje geven. De geïnteresseerden worden dan geregeld op de hoogte gehouden naargelang de plannen vaste vorm aannemen. Er zijn maar 17 plaatsen beschikbaar! Het is de bedoeling om 2 weken in ‚Esperantujo' te verblijven: vanaf de start zal er dus Esperanto gesproken worden!

varen gidsen en verloopt in een pittoreske streek. De ontmoeting is tevens een ideale gelegenheid om als Esperantosprekers naar buiten te treden. Breng wel wandelschoenen mee!
De Internationale van Spoorweglui-Esperantisten organiseert dit jaar zijn congres in Den Haag van 11 tot 18 mei. Ook niet-spoorweglui zijn welkom. Verblijf gebeurt in hotels of in een jeugdherberg en de prijs schommelt tussen 35,– tot 90,– NLG per nacht. Deelname aan het programma kost 125,– NLG.
Op 12 mei verzamelen de Esperantosprekers uit de Euregio Maas-Rijn (en ook daarbuiten!) in Stokkem. Deze dag staat onder leiding van onsaller-welbekende Jan Bovendeerd. Op het programma uiteraard een wandeling in de natuur, maar ook een voordracht over de ecologie van de Maas en een bezoek aan het Wissen-museum. Deelname, inclusief middagmaal en koffie met taart, kost slechts 800,– BEF.
In Verona (I) is er van 22 tot 27 juni een „Festival van Romeo en Juliette". Naast voordrachten van sprekers met ronkende namen zoals John Wells en Claude Piron, voorziet men een poëzie-wedstrijd, een ronde-tafel-discussie en uitstappen naar o.a. het Gardameer. Deelnameprijs (geen logies!) kost 130 000 ITL (65 000 ITL voor jongeren).
Onze vrienden uit Wallonië organiseren hun jaarlijkse pick-nick in Cul-des-Sarts op zondag, 30 juni. Tijdens deze informele bijeenkomst bezoekt men het domein, het boerenmuseum of het museum van de tweede wereldoorlog. Deelname, entreegeld + middagmaal kost slechts 900,– BEF (500,– BEF voor kinderen).
Ten slotte wil ik nog een bezoek aan het Kasteel Grésillon in Baugé (F) warm aanbevelen. De week van 13 tot 20 maart wordt ingenomen door een kinderontmoeting. Vanaf 20 juni tot 25 augustus krijgt men een programma van Esperanto-studie op verschillende niveau's en voordrachten, toeristische uitstappen en ontspanningsprogramma's. De folder met details en met de prijzen voor 1996 is nog onderweg.
Veel plezier, veel leergenot en vooral veel boeiende nieuwe contacten!

Antwerpen '96

Pinksteren (24-27/05/1996)

Na het succes van de vorige jaren, gaat de Vlaamse Esperantobond ook in 1996 door met het organiseren van een Cultureel Weekend. Een mooie veelkleurige folder is in voorbereiding maar we willen je nu toch al op de hoogte brengen van het programma. Indien je belangstelling hebt, kan je je adres opgeven. Wanneer de folder klaar is, sturen we je die toe met alle nodige informatie.
Ook dit jaar brengen we je naar keuze onder in een vernieuwd of een al wat ouder hotel, of bij esperantosprekers. We bieden je degelijke maaltijden aan, waarvan één gastronomische. We leiden je vakkundig en vriendschappelijk door de stad zodat je volop kan genieten van tal van bezienswaardigheden – bekende en minder bekende.
Dit jaar op het programma: wandelingen door typische Antwerpse wijken, uitstap naar de Kalmthoutse heide en bezoek aan het Arboretum en het bijenmuseum, bezoek aan Museum Mayer van den Berg, het Steen (scheepvaartmuseum), etnografisch museum, diamantmuseum, het Maagdenhuis, het openlucht museum Middelheim en de dierentuin. Een rondrit door de haven en een boottochtje op de Schelde zijn nieuwe attractiepunten voor 1996.

Deelnemers aan vorige Culturele Weekends prezen ons voor de vlotte organisatie en voor het ruime en gevarieerde aanbod van programmapunten. Maak dus ook dit jaar uw buitenlandse vrienden warm voor deze gelegenheid of neem zelf deel.
Alle informatie: Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: (03) 234 34 00 fax (03) 233 54 33.

PLEJ NOVA EN LA ESPERANTA LIBROMERKATO

La kunularo de l' ringo
de J.R.R. Tolkien,
tradukita de William Auld

544 paĝoj

48,00 NLG — 870,– BEF

Vidu recenzon en FEN-X p. 7
en Horizontaal en la marta-aprila numero

Dirdri kaj la filoj de Usnaĥ, de A.Roland-Holst, tradukita de Christian De Clerck, eld. FEL, 50 p. 10,35 NLG ~~(11,50)~~; 189,– BEF ~~(210)~~.

Rakonto en formo de legendo pri irlanda belulino, destinita kaŭzi militon. La traduko plene respegulas la stilon de tiu poeto el la komenco de nia jarcento.

Internacie kuiri, eld. FEL, 190 p. 32,75 NLG; 570,– BEF.

Receptoj kiuj unue aperis en Monato. Nun vi trovos ilin en ilustritaj ĉapitroj pri supoj, salatoj, desertoj, k.a. Mankas ĉapitro pri la telerlavado post la manĝo...

Tendaraj tagoj
de Stefan MacGill,
eldonis ILEI

1-a parto	~~12,35 NLG 200,– BEF~~	
42 p.	11,10 NLG 188,– BEF	
2-a parto	~~16,00 NLG 240,– BEF~~	
52 p.	14,30 NLG 216,– BEF	
3-a parto	~~19,00 NLG 301,– BEF~~	
76 p.	17,10 NLG 270,– BEF	

Tri lernolibroj, kvazaŭ amuzlibroj. La desegnaĵoj plenigas ĉiujn paĝojn laŭ la „Stefana stilo". Aŭ: la Pavela stilo, ĉar la bildojn faris Pavel Rak, *la majstra ilustranto de la gazeto* Juna Amiko. *La libroj celas lernantojn dek- ĝis dekkvarjarajn, sed ne nur tiujn.*

Erik, de Godfried Bomans, tradukita de la Esperanto-klubo Purmerend, eld. FLE. 152 p. 19,35 NLG ~~(21,50)~~ 389,– BEF ~~(450,–)~~.
La knabo Erik devas lerni pri insektoj kaj en posta sonĝo vivas inter ili. Li trovas ke tie la socia vivo ofte aspektas sama kiel tiu de homoj. Tamen li ne tre bone sukcesas en la provekzameno...

Ĉernobil, de Jurij Ŝĉerbak, eld. Progreso. 6,00 NLG; 120,– BEF.

La ĝis nun plej grava nuklea katastrofo donis al la nomo Ĉernobil timigan signifon. Kiu ne sentas tremon legante la intervjuojn kun postvivantoj kaj kun tiuj kiuj mortis inter la intervjuo kaj nun? Tiuj, kiujn maltrankviligis la fikcia libro de Maurits Dekker «La mondo ne havas atendejon» aperinta antaŭ 50 jaroj, sentos same malkomforte pri Ĉernobil. Sed ekzistas diferenco: Ĉernobil ne plu estas fikcio. Ĝi estas terura realo.

Verda trobadoro. Eld. FLE/SAT. 200 p. 17,50 NLG; 324,– BEF.

Ducent paĝoj da novaj kaj malnovaj kantoj el diversaj landoj, kun muziknotoj. Eble iam aperos plasta eldono por uzo sub la duŝo.

MENDU ĈE

Libro-servo Esperanto Nederland
R. Kwantes
Marnixstraat 57
2023 RB Haarlem
Tel.: (23527) 65 61

Flandra Esperanto-Ligo
Frankrijklei 140
B-2000 Antwerpen
Tel. (03) 234 34 00
Fax (03) 233 54 33

AL ĈIUJ PREZOJ ALDONIĜAS SENDOKOSTOJ!

Ni ankaŭ plenumas ĉiujn viajn libromendojn.

La Verda Stelo

Informado por la membroj, kaj por interesiĝantoj.

Clara Claes kiu dum jaroj mastris la monon de L.V.S., petis malŝarĝigon de tiu streĉa laboro. Ok jarojn ŝi zorgis ke la librotenado estu en ordo. En la nomo de niaj membroj mi dankas vin, kara Clara, ne nur pro la laboro farita, sed ankaŭ pro la fakto ke vi tuj akceptis helpi nian novan kasistinon, Ite Tytgat, kiu ekde januaro transprenos la pezan taskon.

Du jarojn mi nun estas prezidanto de L.V.S.; mi esperas ke mi bone aŭskultis, ĉirkaŭrigardis kaj – tre grave – ankaŭ multe lernis en Esperantujo. Permesu, karaj gemembroj, ke mi skribu nun kelkajn konsiderojn.

Mi opinias ke baze demokrata sistemo, kia L.V.S. certe estas, ne havas bezonon de arkaika estrarsistemo. Kion pensi pri la ideo ke ekde la nova laborjaro, ĉiu membro funkcius kiel estrarano? Kompreneble necesas ke la membroj havu superrigardon pri ĉio kio okazas rilate L.V.S-n. kaj havu ankaŭ voĉon pri la ideoj, kiujn la prezidanto volas ellabori en sia rolo de reprezentanto de la Antverpena Esperanto-movado. Mi esperas ke la membroj tiamaniere sentos sin multe pli alligitaj al la kluba vivo, kaj ke – laŭ tiu pensmaniero – ankaŭ membroj kiuj sentas sin Esperantistoj, sed ne vere klub-ligitaj, tamen per la klubo volos kunlabori al la disvastigado de nia ideo kaj lingvo. Restas grava ke ni ĉiuj esploru la eblojn, vojojn laŭ kiuj ni povas plibonigi aŭ faciligi la disvastigon de niaj idealoj.

Kiel prezidanto de iu grava politikneŭtrala klubo, mi povas nur esperi ke vi, karaj amikoj, volas sekvi min kiam mi petas vin propagandi Esperanton, L.V.S-n precipe en rondoj de pac-aktivado, naturprotektado, toleremo kaj antirasismo en etoso de pluralismo kaj humanismo. Mi pensas ke vi ne kontraŭos al la ideo ke en la estonteco L.V.S. apogu kaj kie eblas helpu la internaciajn grupojn kiel ekzemple „Amnestio Internacio", „Greenpeace" kaj la pli loka antirasista movado „Hand in Hand".

Propagandi aŭ apogi naciajn lingvojn ne estas la tasko de L.V.S., do nur leĝe devigaj aferoj okazos en la nacia lingvo (ekz. la programo en la pordmontrilo aŭ la ebleco peti tradukon de iu servopreta interpretisto, dum niaj Esperantaj kunvenoj).

La plej bona propagando por Esperanto ja estas, uzado kiel eble plej ofta de la lingvo. Paroli Esperanton ne povas signifi punon, sed male pliriĉiĝon por la uzantoj de la universala lingvo. Tial mi petas, ke vi, karaj Esperantistoj, respektu la homojn kiuj klopodas paroli Esperanton, eĉ kiam tio okazas kun multe da peno aŭ eraroj, ĉar nur tiuj kiuj uzas Esperanton, evidente ankaŭ propagandas ĝin.

Uzu, parolu kaj disvastigu la lingvon kaj precipe la ideon Esperanto por ke la ekstera mondo ne rigardu nin kiel naivulojn, por ke ĝi sciu ke ni estas valoraj, toleremaj humanistoj.

Jacques Schram.

La Konko

Uitkijkend over zee...

Ons bestuur is gewijzigd.

Onze penningmeester heeft na 8 jaar trouwe dienst zijn ontslag gegeven. André D'Hulster wordt opgevolgd door Else Huisseune. Op 13 november heeft zij deze taak aanvaard. In onze club geeft zij Esperantolessen in de Conscienceschool. Haar adres: Stuiverstraat 35, Oostende. Tel.: (059) 70 99 35.

Mee in de internationale beweging
Een aanrader voor 1996

Op 4 en 5 november nam ik deel aan het Nord-Franca-Flandra Esperanto-Kongreso in Morbeque-le-Parc, nabij Hazebrouck in Frans-Vlaanderen. Er waren 91 deelnemers uit Vlaanderen, Wallonië, Frankrijk en Engeland. Voor Vlaanderen waren er Marie-Rose De Wolf (Aalst), Gaby Verstraeten (Aalst), Lydia Buyst (Gooik), Jean Deheu (Wemmel) en Marc Cuffez (Oostende – ikzelf dus).

Het congres begon op zaterdag om 14.00 uur en eindigde op zondag om 16.00 uur. Men kon kiezen tussen vier verschillende groepen. Zelf koos ik, zoals vorig jaar, het derde niveau. Daar werd een toneelstukje opgevoerd. De titel was „Miskompreno" (Misverstand).

Ingrediënten van de bijeenkomst waren:

op zaterdag
- welkomstwoord
- cursus
- avondmaal (zeer uitgebreid)
- diavoorstelling over een reis rond de wereld (in het Frans)

op zondag
- ontbijt
- cursus
- middagmaal (weer zeer uitgebreid)
- sketches naar voor gebracht door jongeren
- toneeltje naar voor gebracht door het 3de niveau
- (voor de Noord-Fransen) jaarlijkse bijeenkomst

De prijs voor de 2 dagen bedroeg 225,– FF (wie slechts aan één dag deelnam betaalde 120,– FF). Die prijs was zeker niet overdreven, als we kijken naar het zeer uitgebreide avond- en middagmaal. En in 1996 is er opnieuw een Noord-Frans-Vlaams Esperantocongres: een aanrader.

Marc Cuffez

Esperanto 2000

Week van de Internationale Vriendschap

Ook dit jaar organiseren wij de Week van de Internationale Vriendschap

Zaterdag 17 februari 1996
de hele dag, vanaf 9.30 u.

Openingsfeest

van de
Week van de Internationale Vriendschap

Mis je dit, dan mis je de belangrijkste Esperanto-gebeurtenis van het jaar! Wie er vroeger bij was (nu twee jaar geleden) kan erover getuigen.

Motto: **Amikeco trans limoj**

In de voormiddag is er een evaluatie van het recente Colloquium en een wandelzoektocht in Leuven.
Een namiddag vol amusement.
Een avond met ons vernieuwd buffet.

Te Leuven, Cultureel Centrum, Brusselsestraat 63

Inlichtingen en inschrijvingen: Roger Goris, Rue Ménada 44, 1320 Hamme-Mille, Tel.: (010) 86 01 12

VLAAMSE ESPERANTOBOND

ALGEMENE VERGADERING

op zaterdag 27 januari 1996 om 14.30 in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Dagorde:

- bespreking, eventueel goedkeuring van de voorlopige financiële resultaten van 1995;
- bespreking, eventueel goedkeuring van het werkingsverslag over 1995;
- voorbereiding van een statuutwijzigingen, ten einde erkend te kunnen worden als dienst door „Volksontwikkeling"

In maart volgt dan de algemene jaarvergadering, met aanpassing van de statuten, bespreking van de definitieve financiële resultaten, verkiezing van de beheerders en van het bestuur (door de beheerders). Een oproep met datum, plaats en uur volgt in het volgende nummer van *Horizontaal*.

Studieweekeinde in het natuurvriendenhuis **Het Zeehuis** *te Bergen aan Zee (Noord-Holland)*

van zaterdag 30 maart om 13.00 u.
tot zondag 31 maart om 16.00 u.

Het doel van dit studieweekeinde is de spreekvaardigheid te bevorderen en/of grammaticaproblemen gezamenlijk door te nemen onder leiding van ervaren Esperantosprekers, Voor ieder niveau is er een studiegroep. Kostprijs, inclusief overnachting en ontbijt, 65,00 NLG (± 1200,– BEF). Inlichtingen en inschrijvingen: Jeannette Bosse, Petrus Dondersstraat 23, 5613 LP Eindhoven. Tel. (00 31) (040) 211 33 44.

Flandra Esperanto-Ligo en de Gentse club ***La Progreso*** willen van 13 tot 16 maart 1996 een stand verzorgen op de *Educa*-beurs te Gent. Deze beurs richt zich naar mensen uit het onderwijs.
Wij hopen het Esperanto te propageren bij het onderwijzend personeel en via hen de jeugd te bereiken.
Het evenement grijpt plaats in de hallen van *Flanders Expo*, waardoor het van ons een zware financiële inspanning vergt. Toch oordelen wij de deelname belangrijk.
Wie ons project wil steunen, kan zijn steentje bijdragen onder de vorm van een storting op rekeningnummer 001-2376527-06 van de Vlaamse Esperantobond met vermelding „Educa-project" of daadwerkelijk meehelpen in de practische organisatie. (Giften vanaf 1000,– fr. zijn aftrekbaar van de belastingen!)
Neem contact op met *La Progreso*, tel.: (09) 230 16 77, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge.

Het bestuur en de werknemers van de Vlaamse Esperantobond en de redactie van Horizontaal bieden aan alle leden en lezers hun beste wensen aan voor het nieuwe jaar 1996.

Wij wensen dat het een vruchtbaar werkjaar wordt, waarin we in vriendschap samenwerken om onze doelstellingen te verwezenlijken.

De teksten met de gegevens over de programma's van de clubs moeten op de redactie toekomen vóór 1 februari 1996. Toch kunnen laattijdige programmawijzigingen ook naar de redactie worden gestuurd. Die worden dan in de gegevensbank van INTERNET opgeslagen, zodat men via de computer het juiste programma kan opvragen. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

AALST
La Pioniro
De vergaderingen hebben plaats in het Cultureel Centrum „De Werf", (4de verdieping), Molenstraat, Aalst. De avonden beginnen om 20.00 uur. Inlichtingen bij Hugo Dossche, Asserendries, 103, 9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.

dinsdag 30 jan.: Traditionele Nieuwjaarsontmoeting.
dinsdag 27 feb.: We poetsen onze kennis van de grammatica op.

ANTWERPEN
La Verda Stelo
Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Het clublokaal is toegankelijk vanaf 18.30 uur.

Vrijdag 5 januari 1996!!!!! Het bestuur en de leden van La Verda Stelo drinken op het welzijn van alle Esperantisten, en wensen hen het allerbeste toe voor het nieuwe jaar. Nieuwjaarsreceptie vanaf 20u.
Vrijdag 12 jan.: Honora prezidanto Jules Verstraeten is zoals het hoort onze eerste preleganto. Verhalen uit het leven van een vrijgezel.
Vrijdag 19 jan.: Sen Titolo is het meesterwerk van Ivan Sirjaev. Ed Borsboom vertelt wat er zo bijzonder is aan dit boek. Mis deze prelego niet, Ed komt maar één keer per jaar.
Vrijdag 26 jan.: La Verda Stelo is een democratie. Tijdens de jaarvergadering heeft ieder lid de kans om mee het toekomstbeeld van onze vereniging te bepalen, kritiek te spuien of constructief mee te werken.
Vrijdag 2 feb.: Iwona en Dirk De Weerd bezochten Tunesië, wie daar meer over wil weten kan best inschrijven op de „Araba Vespero" die zij vanavond verzorgen in ons huis. Voor informatie over La Verda Stelo, telefoneer naar het nummer (03) 237.86.02.
Vrijdag 9 feb.: Gerrit Berveling is deze maand onze gast uit het buitenland. Waarover hij spreekt was bij het schrijven van het programma nog niet bekend. Wedden dat het over literatuur zal gaan.
Vrijdag 16 feb.: Jorg De Mulder verblijft in Luzern, hij schreef mij dat Kjell Ullenstad in Rotterdam verblijft. Zal Jorg in Antwerpen verblijven tijdens de lezing die Kjell geeft over „Norvega Lingvo"? Dit is een FLEJA aranĝo, FLEJA aranĝo, FLEJA enzovoort.
Vrijdag 23 feb.: In Edenkoben dat ligt in Duitsland, woont vinberkulturisto Anton Kiefer. Kom en luister naar het verhaal over wijn met een Esperantosmaak.
Vrijdag 1 maart: Jef Geeraerts, de fietser – Esperantist uit Limburg neemt ons mee in de wereld van de schrijver en zachte anarchist Louis – Paul Boon.
Vrijdag 8 maart: Hoe lang is het geleden dat wij nog eens met elkaar gesproken hebben? – Gespreksavond.

De voertaal tijdens de bijeenkomsten van La Verda Stelo *is de universele taal Esperanto. Mensen die het Esperanto niet machtig zijn, hebben recht op vertaling naar het Nederlands, wel te verstaan enkel omdat de wet dit voorschrijft. Het hoofddoel van* La Verda Stelo *is en blijft zoals statutair bepaald, het verspreiden, propageren en spreken van de idee en de taal Esperanto.*

GENT
La Progreso
Iedere 4de vrijdag van de maand gewone clubvergadering in ons lokaal *„La Progreso"*, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: (09) 230 16 77. De bijeenkomst begint om 20.00 uur. Tijdens het schooljaar zijn er conversatieavonden op de 2de woensdag van 19.00 tot 20.45 uur in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1 (1ste verdieping). Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. (09) 230 16 77 of (09) 221 10 02.

vrijdag 26 jan.: Jaarvergadering van de Gentse Esperantoclub en meer informeel plannen maken tijdens een gezellig etentje.
zaterdag 10 feb.: Uitzonderlijk op zaterdag en 's morgens om 8.15: Video-ontbijt. Na een uitgebreid ontbijtbuffet bekijken we samen de video „Mazi en Gondolando", een plezierige tekenfilm om onze kennis van het Esperanto op te frissen. Ook geschikt voor beginnende Esperantosprekers. Deelname: 150,– fr. maaltijd inclusief. Info: Patrick Haerick, tel.: (09) 227 02 15.
zaterdag 24 feb.: Alweer uitzonderlijk, maar ditmaal 's avonds, vergaderen we op zaterdag. Het het programma is dan ook bijzonder: Esperantospreker en wijnbouwer Anton Kiefer uit Duitsland komt ons de geheimen van de wijn onthullen... met tastbare bewijzen.

Onze club staat ook in voor de deelname aan de Educa-beurs van 13 tot 16 maart 1996. We zoeken dringend mensen die daadwerkelijk willen helpen bij de organisatie. Nadere informatie: zie p. 19.

HASSELT
Esperanto Hasselt
We vergaderen normaal gesproken op maandagavond vanaf 20.00 uur in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5. Inlichtingen over het programma kunnen worden verkregen bij Marcel Aerts, tel.: (011) 25 34 67.

maandag 8 jan.: We schrijven 1996, maar gaan door met onze praktijklessen Esperanto.
maandag 5 feb.: Praktijklessen Esperanto.
maandag 4 maart: Praktijklessen Esperanto.

HOUTHALEN
Houthalense Esperantogroep
Iedere 2de dinsdag van de maand, gewone clubvergadering in het „Klubdomo", Ambachtstraat 39, Houthalen-Helchteren. Programma's beginnen om 20.00 uur, gevolgd door cursus voor beginners. Info bij Alfons Lijnen, tel. (011) 52 20 74.

dinsdag 9 jan.: 4de les uit Esperanto-programita. De eerste nacht tijdens een internationaal congres – „La unua nokto".
dinsdag 20 feb.: Carnaval in Stokkem: lokaal „De Kring", liefst verkleed. We vertrekken samen vanuit ons lokaal in Houthalen-Helchteren om

20.00 uur in „De Drij Berlengs", Vredelaan 36, Houthalen-Centrum. Bij heel slecht weer vieren we carnaval in Helchteren.
dinsdag 12 maart: 5de les uit Esperanto-programita. De eerste morgen op een internationaal congres – La unua nokto.
dinsdag 26 maart: In „De Drij Berlengs", Vredelaan 36, Houthalen Centrum. VZW Limburgse Landschappen nodigt ons esperantisten uit. Hugo Pluymers spreekt over „De vos door de eeuwen heen."

KALMTHOUT
La Erikejo
De 3de donderdag van de maand om 20.00 uur in restaurant Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout, tel. (03) 666 42 58.
Inlichtingen: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: (03) 666 99 49.

donderdag 18 jan.: Jaarvergadering en informatie over het Esperanto Wereldcongres te Praag.
donderdag 15 feb.: Wim De Smet spreekt over de Nieuwe Biologische Nomenclatuur, ontwerp op basis van het Esperanto.

KAPELLE
Esperanto-Grupo „Meza Zelando"
Omdat wij niet over een vast lokaal beschikken, worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Onze avonden, gewoonlijk de laatste vrijdag van de maand, beginnen om 19.30 uur. Inlichtingen over het programma en de plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 64 of bij afwezigheid bij Rie en Kees Dentz, tel.: (01180) 14 834 (nieuw nummer niet bekend bij de redactie).

vrijdag 26 jan.: bij Sophy Mensen, v. Kleffenslaan 12, Middelburg. Op het programma: Spel vergelijkbaar met Triviant.
vrijdag 16 feb.: Bij Sunja van Liere, Sperwerhof 16, Meinkenszand. Programma: Jaarvergadering van de afdeling gevolgd door een gezellige babbel.

KORTRIJK
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
De stadsbibliotheek van Kortrijk beschikt over een uitgebreid Esperantofonds. Er is steeds gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert, tel.: (056) 20 07 96. Bij hem kan tevens informatie over het programma van de club worden gevraagd.
Clubavonden en cursussen vinden plaats op de 4de maandag van de maand om 19.30 uur in de Jeugdherberg van Kortrijk, Passionistenlaan 1A, 8500 Kortrijk.
Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: (056) 20 07 96 of Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: (051) 56 90 30.

maandag 22 jan.: Quizavond o.l.v. Jean-Pierre Allewaert over van alles en nog wat, o.a. ook over Esperanto...
maandag 26 feb.: Conversatieavond: „De gesproken krant".

VLAAMSE ARDENNENDAG:
Ook dit jaar trekken we er weer op uit tijdens de Vlaamse Ardennendag. Wandelen in en genieten van een prachtige streek, in internationaal gezelschap. 's Voormiddags wandelen we in het „Muziekbos" (Nukerke-Maarkedal), 's namiddags komt het pittoreske dorp Zulzeke (Kluisbergen) aan de beurt.
De dag heeft plaats op zondag 28 april.
Voor nadere informatie: Piet Glorieux, tel. (051) 56 90 30.

LEUVEN
Esperanto 2000
Wij leven mee met de studenten, ons seizoen loopt van september tot juni. De woensdagavond is onze vaste avond (met verschillende cursussen). „Laborvespero" op de 1ste en 3de woensdag en op de 2de woensdag van de maand ons speciaal programma tijdens VESPERO 2000. Start telkens om 19.30 uur in het Cultureel Centrum, Romaanse Poort, Brusselsestraat 63 (bij het ziekenhuis).

woensdag 10 jan.: Avondcursus voor beginners. Tevens Vespero 2000.
woensdag 17 jan.: Avondcursus voor beginners. Ook Laborvespero 2000, vanaf 20.00 uur.
woensdag 24 jan.: Avondcursus voor beginners.
woensdag 31 jan.: Avondcursus voor beginners.
woensdag 7 feb.: Avondcursus voor beginners en vanaf 20.00 uur ook Laborvespero 2000.
woensdag 14 feb.: Avondcursus voor beginners. Tevens Vespero 2000: Martin Decaluwé leidt niet-wiskundigen in in de „geheimen van de getallen".
woensdag 21 feb.: Avondcursus voor beginners en Laborvespero 2000 vanaf 20.00 uur.
woensdag 28 feb.: Avondcursus voor beginners.

WEEK VAN DE VRIENDSCHAP
Op zaterdag 17 februari 1996, de hele dag, vanaf 9.30 uur.
Openingsfeest van de Week van de Internationale Vriendschap.
(voor details over de programmapunten zie de aankondiging elders in dit blad)

LIMBURG
Esperanto Limburg
Bijeenkomsten in Cultureel Centrum „De Drij Berlengs", Vredelaan 36, Houthalen-Centrum. Programma's

beginnen om 20.00 uur.
dinsdag 23 jan.: Algemene LEL-vergadering, voorbereiding van de Limburgse dag op 18 augustus 1996 in Maaseik.
zaterdag 17 feb.: Deelname aan de openingsdag van de Week van de Internationale Vriendschap te Leuven. Voor nadere info zie elders in dit blad.
dinsdag 20 feb.: Carnaval in Stokkem: lokaal „De Kring", liefst verkleed. We vertrekken samen vanuit ons lokaal in Houthalen-Centrum om 20.00 uur.
dinsdag 26 maart: VZW Limburgse Landschappen nodigt ons uit. Hugo Pluymers spreekt over „De vos door de eeuwen heen."

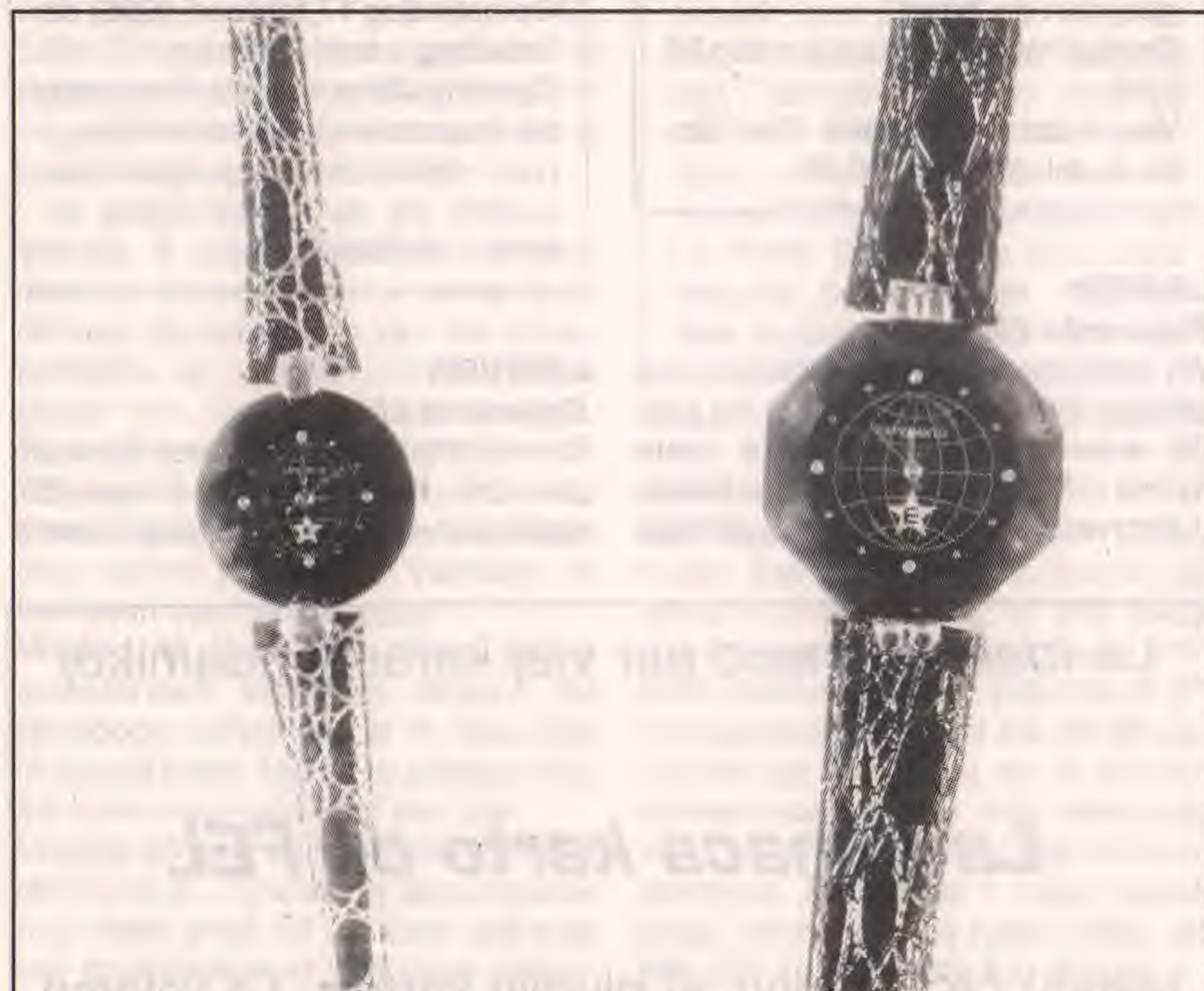
OOSTENDE
La Konko
De vergaderingen gebeuren in de voormalige stadsschool „Vercamer", Northlaan 14, Oostende-Mariakerke. Inlichtingen bij dhr. Marc Cuffez, tel. (059) 80 85 17.

woensdag 10 jan.: Cursus 3de jaar.
donderdag 11 jan.: Cursus 2de jaar.
zondag 14 jan.: Cursus 1ste jaar.
woensdag 17 jan.: Cursus 3de jaar.
zondag 21 jan.: Cursus 1ste jaar.
woensdag 24 jan.: Cursus 3de jaar.

Voor een tot op het laatste ogenblik actueel programma van de Vlaamse Esperantoclubs, raadpleeg INTERNET, http://www.knooppunt.be/˜fel.

donderdag 25 jan.: Cursus 2de jaar.
zondag 28 jan.: Cursus 1ste jaar.
woensdag 31 jan.: Cursus 3de jaar.
zondag 4 feb.: Cursus 1ste jaar.
woensdag 7 feb.: Cursus 3de jaar.**donderdag 11 jan.:** Cursus 2de jaar.
donderdag 8 feb.: Cursus 2de jaar.
zondag 11 feb.: Cursus 1ste jaar.
woensdag 14 feb.: Cursus 3de jaar.
zondag 18 feb.: Cursus 1ste jaar.
woensdag 21 feb.: Cursus 3de jaar.
donderdag 22 feb.: Cursus 2de jaar.
zondag 25 feb.: Cursus 1ste jaar.
woensdag 28 feb.: Cursus 3de jaar.

Clubprogramma:
maandag 15 jan.: Bestuursvergadering gevolgd door Nieuwjaarsfeest. Aanvang 19.00 uur.
maandag 29 jan.: Conversatieavond.
maandag 12 feb.: Ivo Durwael spreekt over „Movado sen Nomo"
maandag 26 feb.: Conversatieavond.

Tiuj ĉi kaj multaj aliaj belaspektaj brakhorloĝoj estas haveblaj ĉe FEL aŭ rekte ĉe la importisto, Flory Witdoeckt, Witte Nonnenstraat 9A, B-8400 Oostende. Prezo de la dekstra horloĝo 1700 BEF, de la maldekstra 1267 BEF(ambaŭ inkluzive imposton sed ekskluzive afrankon).

ROTTERDAM
Esperanto-societo Merkurio
Samenkomsten op de 1ste en 3de woensdag van de maand, uitgezonderd juli-augustus, in Centra Oficejo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam. Aanvang 19.45 uur. Gasten zijn steeds welkom. Inlichtingen bij Piet Schuil, tel.: (010) 416 14 49.

woensdag 3 jan.: Perspectieven voor 1996.
woensdag 17 jan.: Taalspel.
woensdag 7 feb.: Jaarvergadering.
woensdag 21 feb.: Vertalen.
woensdag 6 maart: Gemeenschappelijk voorleesavond.
woensdag 20 maart: We verdiepen ons in de grammatica.

TURNHOUT
Kampina Esperanto-Asocio
Op 6 jan. wordt in Turnhout een cursus voor beginners gestart. Hij heeft plaats in „De Heischuur", Schuurhoven 2, Oud-Turnhout, telkens op zaterdag voormiddag van 10.00 tot 12.00 uur. Prijs: 1750,– fr., lesgever Ivo Durwael.
Ook de VZW DINAMO, een stedelijke organisatie die, tijdens de kantooruren allerhande cursussen organisseert voor werklozen, gepensioneerden, huisvrouwen en invaliden, zal op verzoek een cursus Esperanto voor beginners organiseren in het CC de Warande te Turnhout. Minimum aantal deelnemers: 8. Die lessen zullen plaats hebben iedere dinsdagvoormiddag van 9.30 tot 11.30 vanaf begin januari. Lesgever: Ivo Durwael. Inlichtingen: Kampina Esperanto-Asocio, Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.: (014) 45 13 29 of (voor de cursus in de De Warande) tel.: (014) 41 94 94.

FLEJA
Flandra Esperanta Junulara Asocio
Zolderbijeenkomsten: Iedere 1ste zondag van de maand om 20.00 uur in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, op de zolder (3de verdieping). Iedereen is welkom vanaf 19.30 uur. Inlichtingen: Ilja De Coster, tel.: (09) 227 86 64.

vrijdag 16 feb.: FLEJA staat in voor het programma van de clubvergadering van *La Verda Stelo*. Dit is ongetwijfeld een uitgelezen gelegenheid om de sfeer van die clubvergaderingen eens te gaan opsnuiven.

ANTWERPEN *La Verda Stelo,* p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: (03) 234 34 00.
BERINGEN T. Geerdens, Schomstraat 53, B-3582 Beringen, tel.: (011) 43 30 78.
BEVERWIJK *Stelrondo* N. Moerbeek-Bartels, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (0251) 23 10 79.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel. (050) 35 49 35.
BRUSSEL Emile Van Damme, Albert-I-straat 44, B-1703 Schepdaal, tel.: (02) 569 17 83.
DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.
(TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47.
DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Postbus 140, NL-1780 AC Den Helder.
DEURNE (TANEF) E. Spitaels, tel.: (03) 658 74 20.
DEVENTER J.S. Douma, Rembrandtkade 177, NL-7412 HL Deventer, tel.: (0570) 61 83 04.
EDEGEM I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, B-2650 Edegem, tel.: (03) 440 30 92.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.
GENK W. Minnen, Loskaaistraat 6, B-3600 Genk, tel.: (089) 35 07 13.
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: (09) 230 16 77.
GRONINGEN Esperantocentrum, Peizerweg 68-47, NL-9726 JM Groningen.
NUFARO Arubastraat 12, NL-9715 RW Groningen, tel.: (050) 577 59 54.
HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: (011) 25 34 67.
HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.
HOUTHALEN Alfons Lijnen, Grote Baan 156, B-3530 Houthalen, tel.: (011) 52 20 74.
KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, B-2920 Kalmthout, tel.: (03) 666 99 49.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, NL-4421 JB Kapelle, tel. (0113) 34 15 63.
KNOKKE A. Marmenout, Helmweg 7, B-8300 Knokke-Heist 1, tel.: (050) 60 55 35.
KORTRIJK *La Konkordo* Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, (051) 56 90 30.
LEUVEN *Esperanto 2000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: (010) 86 01 12.
LIMBURG Albert Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: (011) 32 36 03. — Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, B-3530 Houthalen-Helchteren, tel.: (011) 52 19 43 (kantoor).
MIDDELBURG zie KAPELLE
NIJMEGEN *Esperantoclub Zamenhof* G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, NL-6525 PV Nijmegen, tel.: (024) 355 15 05.
(NEJ-sekcio) Jacob Canisstraat 2, NL-6521 HL Nijmegen, tel.: (080) 22 26 95.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, B-8400 Oostende, tel.: (059) 80 85 17.
ROTTERDAM J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01.
Merkurio P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46.
TURNHOUT Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel. (014) 45 13 29.
VOORBURG *Esperantogroep Voorburg,* M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29; D. Ederveen: tel.: (070) 386 66 53.
WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando* Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.
ZAANDAM *Esperantocentrum* Postbus 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

ESPERANTO NEDERLAND

Het secretariaat van Esperanto-Nederland is verhuisd. Vanaf 1 januari 1996 geldt het nieuwe adres:

Ineke Emmelkamp
Esperanto-Nederland
Arubastraat 123
NL-9715 RW Groningen
Nederland

tel.: 050-775954

MI ❤ ESPERANTON

Esperanto op Internet

In ons vorige nummer kon je hier over de nieuwe dienst van de Vlaamse Esperantobond lezen. Inderdaad, sinds enige tijd zit informatie over het Esperanto ook op het wereldwijde elektronische netwerk Internet (http://www.knooppunt.be/~fel). Trouwens, niet alleen de Vlaamse Esperantobond levert daarop informatie. Ook de Esperanto Wereldbond, UEA, heeft een aantal pagina's. Die kan je bereiken op adres:

http://wwwtios.cs.utwente.nl/esperanto/org/uea

Na deze informatie kunnen we verder gaan waar we vorig nummer waren gestopt, bij de kosten.

De telefoonkosten blijven, zoals gezegd, beperkt, als je een Internet-leverancier binnen je eigen telefoonzone hebt. Dan kost Internetten tijdens de daluren 6 frank per 12 minuten. In 12 minuten kun je al aardig wat opvragen.
Het meest ondoorzichtige van het prijskaartje is echter het onderdeel „Internet-leverancier". Ieder heeft zijn eigen prijsstructuur met vooren nadelen. Zo is Knooppunt in Gent goedkoop, maar het heeft alleen in Gent een inbelpunt. Dus een meevaller voor hen die in Oost-Vlaanderen wonen. xs4all in Nederland is eveneens goedkoop voor wie in de zone 020 zit. Ping is dan weer goedkoop voor wie alleen 's avonds en in het weekeinde van Internet gebruik maakt. Bel gewoon een aantal leveranciers in je telefoonzone op en vraag naar hun voorwaarden. Vraag ook of ze een hulplijn hebben waar je als beginnend Internetter vragen mag op afvuren en wat de nodige programmatuur kost. Meestal krijg je die gratis.
In ons volgende nummer geven we een illustratie van de praktische toepassing.

(wordt vervolgd)